

451581

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

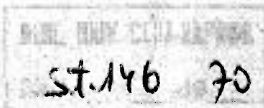

ANUL X No. 31
21 SEPTEMBRIE 1930

In acest număr: Manifestul partidului poporului din Ardeal, Banat și Maramureș; La Șimleu și la Blaj de Octavian Goga; Mareșalul Averescu la Mărăști de Alexandru Hodoș; Creditul agricol de Ion Iacob; După cincizeci de ani de Gh. Bogdan-Duică; Românii din Banatul sârbesc de P. Nemoianu; Cronica politicii interne: Ieșirea din robia minciunii; Schimbarea de guvern de A. H. Gazeta rimată: Pe câmpia Libertății de Centurionul Ilariu; Insemnări: Reminiscențe habsburgice, Se caută... Partidul prosperității financiare, Afacerea cu șoselele, Sașii și guvernul Maniu, Ungaria și revizuirea tratatelor, Isoarele istoriei române, etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. REGINA MARIA No. 35

48 PAGINI

UN EXEMPLAR 10 LEI

© BCUCluj

Țara Noastră

Frați Români
din Ardeal, Banat, Crișana
și Maramureș

Stările grele și primejdioase, în care a ajuns țara pe urma unei cărmuiri nepricepute, ne îndeamnă azi pe noi, o seamă de frunțași ai Partidului Poporului răsăriți din mijlocul vostru, să vă vorbim din nou răspicat și drept dându-ne seama că avem datoria să apărăm interesele superioare ale neamului în orice împrejurări, și mai ales să lămurim conștiința publică în ajunul unor schimbări hotărâtoare.

Prin urcarea pe Tron a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, viața politică a României va trebui să-și deschidă o alvie nouă.

Ca o mare binefacere venită de sus, așa a trecut în mintea milioaneilor oropsite împlinirea Scaunului domnesc, văduvit dela moartea Regelui Ferdinand. După amortirea de ieri, nădejdi proaspete încolțesc iarăș în sufletele înviorate. Poporul nostru, cu învățătura lui pecetluită de vremi și pravile străvechi, a simțit că sub ocrotirea Regentei, statul fără căpetenie merge spre prăpastie. Și-a așteptat, deci, cu înfrigurare stăpânul. Niciodată n'a mai fost aici o asemenea așteptare, fiindcă niciodată suferințele n'au bătut mai turburătoare la toate porțile. Am cerut să vie izbăvi-

torul. Ne-am cerut pe Regele nostru. Când a sosit de departe cu dreptatea Lui biruitoare, mulțimile din tot cuprinsul țării au înțeles că mijeste și dreptatea lor. Iată de ce astăzi, din toate unghiurile se crede într'o primenire apropiată, repetându-se la orice pas: *Vrem cârmuitori noi, la domnie nouă.*

Acest adevăr îl strigă cugetul obștesc și el va fi ascultat în curând de Acela care și-a împletit aureola din dragostea celor mulți.

Guvernul d-lui Iuliu Maniu se găsește în pragul plecării. Țara adormită odinioară de făgăduinși deșerte s'a trezit și vede limpede, iar tovărășia „național-țărănistă” se va năruia ca orice înjghiebare lipsită de înrudire morală și de chiag sufletesc.

Păcatele regimului actual sunt pe toate buzele. Ele vor rămânea în istoria neamului ca o pildă tristă de dărăpănare sufletească și materială, născută din înșelare și incompetență.

Să le reamintim în două cuvinte.

Subt această cârmuire s'a deslănțuit valul demagogiei destructive, frângând de sus până jos tabla valorilor, fără de care orice viață de stat se sugrumă în haos și anarhie. Masele poporului de jos au fost otrăvite cu sămânța răsvrătirii și pe deasupra lor s'au săltat aventurieri grăbiți pe calea norocului. Orice autoritate a organelor de stat a fost călcată astfel, pornind dela Regența în care de dragul rubedeniei a fost introdus un magistrat lipsit de relief, și sfârșind cu funcționarul de carieră înlocuit în mod arbitrar cu agentul electoral fără nici o pregătire.

Acest guvern a dat țării legea administrativă, care e o lovitură criminală împotriva unității de stat și a caracterului național ce trebuie imprimat în toate actele noastre de legiferare, constituind în acelaș timp și o insuportabilă sarcină financiară. Prin legea aceasta au fost reînviata granițele de ieri în jurul celor șapte directorate, au fost aruncate în fierbere permanentă masele cetățenilor supuși la nenumărate alegeri costisitoare, iar orașele care au fost date pe mâna streinilor și comuniștilor au rămas sustrate unui firesc proces de reparațiune a nedreptăților istorice săvârșite secole de-arândul împotriva elementului autohton.

Viața economică a ajuns în plină destrămare pe urma risipei banului public, deși impozitele au fost în fiecare sfert de an sporite contrar angajamentelor luate de actualii cârmuitori în timpul opoziției.

Populația satelor sleită de plata impozitelor e împinsă la desnădejde prin scăderea dezastroasă a prețului cerealelor și dată pradă cămătarilor, în vreme ce orașenii sunt exploatați de-o fiscalitate sălbatică. Deruta financiară a țării n'a fost salvată prin trecerea în mâini streine a monopolurilor chibriturilor și prin concesiunea telefoanelor, afacere prejudicioasă care compromite direct apărarea națională. Sărăcia cumplită, ce-a izbucnit în nordul țării în regretabile mișcări populare, nu e decât consecința gospodăriei de subt îndrumarea și privegherea domnului Iuliu Maniu.

Vărsarea de sânge dela Lupeni, unde au pierit zeci de muncitori amăgiți de lozincele mincinoase ale demagogiei național-țărăniște, ca și cele două atentate împotriva conducătorilor ministerului de Interne, au făcut dovada deplină a lipsei totale de prevedere politică din partea actualii cârmuiri.

Paralel cu suferința tuturor păturilor sociale, soarta funcționarilor de toate categoriile a fost în continuu lovită, sau prin plățirea neregulată a salariilor sau prin pensionări forțate și scoateri din slujbă, proceduri desaprobate de justiția țării, într'o vreme când o conducere de stat îmbibată de suflet și de sânge străin a pus la cale retribuirea tuturor funcționarilor unguri cari au refuzat prestarea jurământului de credință către țară. Cei ce n'au fost în stare ori n'au voit să afle mijloacele necesare pentru a ușura traiul invalizilor, orfanilor și văduvelor de război, ale căror jertfe sunt așezate la temeliea României-întregite, au găsit zeci și sute de milioane să răsplătească sfidarea dușmanilor ireductibili ai acestei țări, cari refuzându-i jurământul de credință s'au făcut nevrednici pentru totdeauna de ocrotirea și solicitarea ei.

Prin mijloacele nehibzuite ale unui spirit neromânesc s'a slăbit neconținut legătura organică dintre patria-mamă și provinciile alipite. Necinstirea invalizilor e numai o pagină din această jalnică oblăduire, care fără să reverse vreun bine asupra Ardealului l'a compromis în fața țării, lăsând altora sarcina de a-l reabilita.

În această stare de lucruri, care a împins țara într-o agitație exploatăată de toate curentele subversive, numai venirea M. Sale Regelui a putut opri disoluția vieții noastre de stat. De aceea, dl. Iuliu Maniu, înțelegând adevărul situației, și-a permis cu inimă ușoară să falsifice istoria și prezentându-se ca un protector al Restaurării, să încerce refacerea popularității sale sdrențuite, furișând-o subț adăpostul purpurei regale.

Frați români din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș

Se apropie ceasul când o nouă cârmuire va fi dată țării.

Ea nu va fi încredințată partidului liberal, a cărui luptă desmățată de ieri împotriva Regelui nu poate fi o garanție pentru încrederea de mâine. Umilit, dar încă nepocăit, partidul liberal împărțit azi în două tabere care se hărțuiesc e menit ca în cursul anilor ce vin să-și schimbe fundamental concepția politică, înainte de a mai reclama conducerea țării.

Moștenirea nespus de grea revine, deci, în mod firesc Partidului Poporului de subț șefia Generalului Averescu, Mareșal astăzi din voința Regelui Carol al II-lea și după vrednicia-i extraordinară dovedită în vremile de grea cum-până ale războiului.

Ori cine a urmărit cu atențiune desfășurarea vieții politice a României în cei din urmă zece ani, știe că Partidul Poporului, cu toate că și la 1920 ca și la 1926 i s'a încredințat guvernarea țării în cele mai grele împrejurări, prin personalitățile de care dispune a fost în stare să înfăptuiască multe lucruri spre binele și progresul neamului nostru. Vom aminti numai câteva:

1. A votat și a pus în aplicare marea reformă agrară. A curmat starea de enervare a populațiunii rurale, proce-dând în Septembrie 1920 la împrăștierea de fapt a țărănilor, deși legea nu a putut fi votată decât în anul următor.

2. A salvat ordinea socială și însăș existența statului punând, fără violență, stavilă grevei generale din Octombrie 1920.

3. A luat măsuri pentru stabilirea unor raporturi pașnice între muncitori și patroni.

4. A sporit parcul de locomotive și vagoane, a reparat podurile distruse în timpul războiului și a restabilit circulația regulată reîntronând disciplina la C. F. R.

5. A suprimat politica permiselor, a scăzut treptat taxele de export, a intensificat producția facilitând reluarea raporturilor dintre piața noastră și piețele streine. A făcut cu puțință, ca statul nostru să treacă dela o balanță comercială deficitară la una favorabilă activă.

6. A întocmit primul buget regulat după război, punând rânduială în haosul ce domnea până atunci atât la venituri cât și la cheltueli, îmbunătățind în același timp situația funcționarilor publici.

7. A întocmit și a executat în guvernarea dela 1926—1927 primul buget cu excedent efectiv și real de peste 3 miliarde.

8. A realizat cel dintâi împrumut extern la 1926 în condițiuni extrem de favorabile.

9. A dublat valoarea=aur a leului, care scăzuse în urma guvernării liberale în primăvara anului 1926 la 1.60, iar guvernul prezidat de Generalul Averescu l'a urcat în câteva luni la 3.20.

10. A realizat stabilizarea de fapt a leului pregătind toate condițiile necesare acestei reforme, pe care ar fi putut s'o legifereze în toamna anului 1927 în condiții incomparabil mai avantajoase pentru țară decât cele dela începutul anului 1929.

11. A îmbunătățit plata lucrătorilor din exploatările statului.

12. A rezolvat problema funcționarilor publici, atât ca număr cât și ca norme de salarizare prin legea armonizării, pe care guvernele următoare au lăsat-o neaplicată până în prezent.

13. A normalizat viața politică, producând o adevărată destindere în cumplita încăierare dintre partide.

14. A înființat la 1920 Mica Înțelegere și a contribuit la întărirea ei în 1926—1927.

15. A încheiat alianța cu Polonia, cu Franța și cu Italia.

16. A obținut ratificarea Italiei pentru unirea Basarabiei cu patria-mamă, cel mai mare succes înregistrat în politica noastră externă dela unire încoace.

17. A îndrumat țara spre progres cultural, științific și sanitar prin creierea de așezăminte noi și sprijinirea efektivă a celor existente.

18. A luat măsuri pentru o mai bună înzestrare a armatei.

19. A restabilit principiul de autoritate și ierarhia valorilor în toate domeniile vieții de stat.

20. A deschis, — după cum au recunoscut chiar adversarii politici, — toate posibilitățile de viitor progres pentru statul român.

Fără să mai stăruim aici asupra tuturor titlurilor de mândrie și recunoștință la care Partidul Poporului are dreptul prin cele două guvernări ale sale, noi cu fruntea ridicată cerem opiniei publice, acum după ce țara e în măsură să judece și isprăvile actualilor cărmuitori, să compare activitatea noastră cu a altora și să-și pună verdictul.

Mai ales suntem dator să atragem luarea aminte, că pentru ziua de mâine cărturarii din Partidul Poporului au rămas singura forță vie de care dispune Ardealul și teritoriile desrobite de subț unguri. Păstrând fără știrbire toate legăturile cu locul unde ne-am născut și unde trăim astăzi, încadrați într'o politică de stat unitară în temeiul satisfacerii justelor revendicări locale, dând cheazășie trecutul nostru pentru o muncă onorabilă și desinteresată, vă cerem tuturor sprijinul prin intrarea în rândurile noastre și prin alăturarea sinceră la acțiunea întreprinsă de Partidul Poporului pentru salvarea țării din haosul și anarhia, spre care o împinge guvernarea revoluționară a demagogilor dela cărna ei.

Partidul Poporului se reorganizează astăzi și face un călduros apel la toți aceia, cari după experiențele culese în ultimii ani pe toate fronturile de luptă politică au ajuns să prețuiască cinstea și talentul puse în serviciul treburilor publice.

Partidul Poporului nu va purta de-alungul satelor cărbunii aprinși ai demagogiei, prețuind mai mult pe cetățenii călăuziți de convingeri raționale decât de victimele răpite de valul făgăduielilor mincinoase.

Partidul Poporului prin glasul nostru chiamă la luptă nouă toate energiile românești pentru a căror descătușare ne-am trudit o viață întreagă.

Dela felul cum ne vom îndeplini datoria când vom avea răspunderea țării, fiecare la locul nostru, așteptăm și judecata lui Dumnezeu și răsplata de-aproapelui.

Foști miniștri :

1. GOGA OCTAVIAN, membru al Academiei Române; președintele organizațiunilor din Ardeal.
2. GOLDIȘ VASILE, președintele societății culturale „Astra”, președintele organizațiunilor din Banat,
3. GROZA PETRE, avocat, mare proprietar, președintele organizației din Hunedoara.
4. LUPAȘ IOAN, profesor universitar, membru al Academiei Române, președintele organizației din Sibiu.

Foști subsecretari de stat :

5. Dr. BUCȘAN CONSTANTIN, avocat, președintele organizațiilor din Secuime.
6. Dr. MOLDOVAN VICTOR, avocat, președintele organizației din Năsăud.

Foști vicepreședinți ai Corpurilor legiuitoare :

7. Dr. DĂIANU ELIE, fost vicepreședinte al Senatului.
8. Dr. PRIE OCTAVIAN, profesor la Academia Comercială, fost vicepreședinte al Camerei, președintele organizației Cluj.

Foști secretari generali :

9. Dr. BOCA IOSIF, avocat, decanul baroului avocațial, fost deputat, președintele organizației Someș.
10. Dr. DRAGOMIR SILVIU, profesor universitar, membru al Academiei, fost deputat.
11. Dr. Ghibu ONISIFOR, profesor universitar.
12. Dr. MUNTEANU ZAHARIE, avocat, președintele organizației Alba.
13. OSVADĂ C. VASILE, președintele organizației Turda, fost primul Clujului.

Șefi de organizație :

14. Dr. BACIU AUREL, fost deputat, președintele organizației Mureș.
15. Dr. BARBU CAROL, fost prefect, președintele organizației Satu-Mare.
16. Dr. CALUȚIU MARCIAN, fost deputat, fost prefect, președintele organizației Târnava-Mică.

17. GOGA EUGEN, fost deputat, președintele organizației Târnava-Mare.
 18. Dr. IACOB IOSIF, fost prefect, președintele organizației Bihor.
 19. Dr. IMBROANE NICOLAE, fost deputat, președintele organizației Timiș-Torontal.
 20. Dr. LAȚICU IOAN, fost prefect, președintele organizației Brașov.
 21. Dr. NEMOIANU PETRE, fost deputat, fost prefect, președintele organizației Severin.
 22. Dr. ȚEICU IOAN, fost prefect, președintele organizației Caraș.
 23. Dr. VASU DĂNILĂ, fost deputat, președintele organizației Făgăraș.
24. Dr. BORMEMISA SEBASTIAN, fost deputat, membru în delegația consiliului municipiului Cluj, secretarul general al partidului pentru Ardeal.

25. AGĂRBICEANU IOAN, protopop gr. cat. fost deputat, organizația din Cluj. 26. Andraș Gheorghe, profesor, fost deputat, Timiș. 27. Apătean Dimitrie, fost deputat, profesor, Arad. 28. Dr. Arieșan Ioan, fost prefect, avocat, Timiș. 29. Alămorean Octavian, avocat, Sibiu. 30. Dr. Andru Sever, avocat, Bihor. 31. Dr. Ancean Valer, notar public, Sălaj. 32. Dr. Atanasiu Adonis, avocat, Cluj. 33. Astria Iacob, avocat, Cluj. 34. Dr. Antal Vasile, avocat, Hunedoara. 35. Achim Traian, profesor, Alba. 36. Antal Dumitru, revizor eparhial, Cluj. 37. Achim Alexandru, protopop, Sălaj. 38. Alămorean Simion, Sibiu. 39. Aldea Ioan, preot, Brașov. 40. Alexandru Ioan, preot, Mureș. 41. Alexandru Ioan, preot, Severin. 42. Anca Ioan, preot, Alba. 43. Andrei Ioan, preot, Sălaj. 44. Andraș Andrei, preot, Timiș. 45. Andron Ioan, preot, Satu-Mare. 46. Ania Ștefan, preot, Caraș. 47. Alexandrescu Aurel, inginer, Timiș. 48. Ardelean Teodor, învățător director, Arad. 49. Apolzan Nicolae, funcționar particular, Sibiu. 50. Arieșan Ioniță, comerciant, Brașov. 51. Arjoca Francisc, funcționar particular, Târnava-Mică. 52. Aupariu Augustin, comerciant, Târnava-Mică. 53. Apolzan Nica, industriaș, Alba. 54. Adam George, industriaș, Alba. 55. Abraham Gheorghe, primar, Cluj. 56. Achim Oana, proprietar, Sibiu. 57. Albean Lazar, proprietar, Făgăraș. 58. Albu Gheorghe, proprietar, Arad. 59. Albu Moise, proprietar, Sibiu. 60. Anghel Ștefan, proprietar, fost primar, Arad. 61. Aleman Toma, proprietar, Sibiu. 62. Antal Petru, proprietar, Hunedoara. 63. Antal Ștefan, proprietar, Hunedoara. 64. Ariseanu Teodor, proprietar, Brașov. 65. Arnăutz Moise, proprietar, Brașov. 66. Anca Dumitru, proprietar, Cluj. 67. Anca Livius, fost primar, Cluj. 68. Adam Gheorghe, proprietar, Sibiu.

69. Dr. BABUȚIU TEODOR, medic, fost deputat, organizația din Arad.
 70. Dr. Beu Ilie, medic, fost senator, Sibiu. 71. Bucurescu Teodor, director, fost deputat, Timiș. 72. Dr. Barbu Clemente, fost prefect, avocat, Sălaj. 73. Bogdan Anton, avocat, fost prefect, Timiș. 74. Boldea Romulus, Lt. Col. i. r. fost prefect, Severin. 75. Dr. Brațu Gheorghe, profesor universitar, Cluj. 76. Dr. Botiș Teodor, rectorul Academiei Teologice, Arad. 77. Bârsan Zaharie, fost director al Teatrului Național, Cluj. 78. Dr. Brânzeu Nicolae, canonic, Severin. 79. Bucur Dionisie, protopop, Târnava-Mare. 80. Buzilă Romul, protopop, Mureș. 81. Babeș Nicolae, preot, Târnava-Mare. 82. Bărbaț Dimitrie, preot, Făgăraș. 83. Bejan Justin, preot, Bihor. 84. Bebei Ioan, preot, Timiș. 85. Bere Ioan, preot, Satu-Mare. 86. Berghian Nicolae, preot, Târnava-Mică. 87. Biji Demetriu, preot, Turda. 88. Bica Anton, preot, Bihor. 89. Biro Liviu, preot, Severin. 90. Bezerea Petru, preot, Timiș. 91. Boca

Emiliu, preot, Someș. 92. Bogdan Ioan, preot, Alba. 93. Bogdan Andron, preot, Hunedoara. 94. Bogdan Petru, preot, Bihor. 95. Bonafiu Ioan, preot, Bihor. 96. Boja Ioan, preot, Arad. 97. Banea Gavril, preot, Mureș. 98. Butelanc Radu, preot, Turda. 99. Brote Ioan, preot, Sibiu. 100. Bulzan Iosif, preot, Cluj. 101. Dr. Baciui Liviu, avocat, Mureș. 102. Dr. Baciui Teofil, avocat, Mureș. 103. Dr. Bamoșiu Alexandru, avocat, Târnava-Mică. 104. Barbu Eugen Aurel, avocat, Cluj. 105. Dr. Belu Eugen, avocat, Timiș. 106. Dr. Belu Iuliu, avocat, Timiș. 107. Dr. Birărescu V. avocat, Caraș. 108. Bratu Gheorghe, avocat, Făgăraș. 109. Dr. Bugneriu Nicolae, avocat, Târnava-Mare. 110. Dr. Blidariu Ioan, medic, Timiș. 111. Bucur Ioan, medic, Sibiu. 112. Bude Traian, medic, Sibiu. 113. Bornuz Ștefan, inginer silvic, Severin. 114. Bude Virgil, inginer, Sibiu. 115. Babeș Gheorghe, profesor, Târnava-Mare. 116. Belea Dumitru, profesor, Târnava-Mică. 117. Bota Petru, profesor, Sibiu. 118. Bulz Sofroniu, profesor, Cluj. 119. Barbul Edmund, farmacist, Satu-Mare. 120. Barbu Ioan, locotenent invalid, Cluj. 121. Bucur Ioan, funcționar, Mureș. 122. Botezan Pompeiu, dir. de bancă, Sălaj. 123. Barizek Carol, funcționar, Cluj. 124. Bențe Alexandru, funcționar, Cluj. 125. Bojor Petru, fost primar, Someș. 126. Beu Ilie, funcționar de bancă, Sibiu. 127. Boroanca Virgil, funcționar de bancă, Timiș. 128. Buda Trailă, contabil de bancă, Caraș. 129. Buhescu Nicolae, funcționar de bancă, Caraș. 130. Bănulescu Valentin, învățător, Turda. 131. Balint Vidu, revizor școlar, Arad. 132. Bârsan Ioan, subrevizor școlar, Târnava-Mare. 133. Bojan Victor, dir. școlar, Sălaj. 134. Berbecar Ioan, învățător, Cluj. 135. Boșca I., învățător, Năsăud. 136. Bucur Ilie, învățător, Sibiu. 137. Bucșa Vasile, învățător, Mureș. 138. Budiu Ioan, învățător, Bihor. 139. Bugariu Ilie, învățător, Severin. 140. Balaș Th. comerciant, Cluj. 141. Blânda Ican, comerciant, Alba. 142. Blânda Nicolae, comerciant, Alba. 143. Boca Mihaiu, comerciant, consilier orășănesc, Someș. 144. Borgia Oprea, comerciant, Sibiu. 145. Bucșan Nicolae, fabricant, Sibiu. 146. Burs Ioan, comerciant, Hunedoara. 147. Bârsan Nicolae, fabricant, Alba. 148. Bereczky Iosif, Cluj. 148. Blaum Iosif, Cluj. 150. Boarlich Teodor, Cluj. 151. Bobeș Iosif, comerciant, Brașov. 152. Bogdan Ioan, Brașov. 153. Bogomir Ioan, mecanic, Cluj. 154. Bochiș Ioan, Cluj. 155. Badin Gheorghe, proprietar, Brașov. 156. Baciui Aron, proprietar, Brașov. 157. Borgia Nicolae, meseriaș, Sibiu. 158. Borgia Ioan, meseriaș, Sibiu. 159. Banciu Alexandru, proprietar, Brașov. 160. Bota Petru, industriaș, Sibiu. 161. Bugnar Pavel, industriaș, Cluj. 162. Baciui Simion, fost viceprimar, Cluj. 163. Băican Pavel, proprietar, Cluj. 164. Baciui Vasile, proprietar, Mureș. 165. Budilă Pap, proprietar, Sibiu. 166. Băișan Pompiliu, proprietar de mine, Turda. 167. Balea Nicolae, proprietar, Făgăraș. 168. Balint Ioan, moșier, Satu-Mare. 169. Bâncilă Bucur, proprietar, Sibiu. 170. Belea Gheorghe, Târnava-Mică. 171. Bândilă Iosif, econom, Mureș. 172. Băra Petru, proprietar, Sibiu. 173. Băra Ilie, proprietar, Sibiu. 174. Băra Ioan, proprietar, Sibiu. 175. Băra Maniu, proprietar, Sibiu. 176. Bârs Petru, proprietar, Sibiu. 177. Bărbat Artimon, proprietar, Alba. 178. Bărza Ioan, proprietar, Cluj. 179. Bențe Gheorghe, fost primar, Cluj. 180. Belea Gheorghe, proprietar, Cluj. 181. Blenuc Vasile, proprietar, Maramureș. 182. Biciui Ioan, proprietar, Sălaj. 183. Bocan Gheorghe, proprietar, Hunedoara. 184. Blindaru Alexandru, proprietar, Brașov. 185. Buțurcă Gheorghe, proprietar, Turda. 186. Borzași Ioan, proprietar, Someș. 187. Boldor Grigore, proprietar, Someș. 188. Bocârnea Gheorghe, proprietar, Brașov. 189. Bojan Petru, proprietar, Cluj. 190. Bora Simion, cantor bisericesc, Cluj. 191. Bogâra Nicolae, proprietar, Făgăraș. 192. Borgovan Gheorghe, proprietar, Făgăraș. 193. Boțco Zaharie, proprietar, Bihor. 194. Brânzanec Ștefan

proprietar, Maramureș. 195. Brâncovean N., proprietar, Sibiu. 196. Braicu Vasile, econom, Mureș. 197. Brânzanec Vasile, proprietar, Maramureș. 198. Bucșa Toma, proprietar, Sibiu. 199. Bucșa Toma, proprietar, Sibiu. 200. Bagamir Ioan, proprietar, Cluj. 201. Bilașcu Ioan, proprietar, Sibiu. 202. Bolșa Ioan, meseriaș, Sibiu. 203. Bichiș Ștefan, proprietar, Sibiu.

204. Dr. CIOBAN AUREL, fost senator, organizația din Timiș. 205. Dr. Cioban Pompil, fost deputat, Timiș. 206. Dr. Cușuță Ioan, fost prefect, Alba. 207. Dr. Comșa Nicolae, fost prefect, Sibiu. 208. Dr. Câmpianu Simion, fost prefect, Hunedoara. 209. Dr. Ciacian Virgil, fost prefect, Bihor. 210. Costea Ioan, fost deputat, preot, Sălaj. 211. Colan Nicolae, rectorul Academiei Teologice, Sibiu. 212. Dr. Cioran Sabin, profesor la Academia Comercială, Cluj. 213. Călniceanu Aurel, consilier eparhial, Arad. 214. Dr. Cornea Simion, notar public, Târnava-Mare. 215. Cupu Ioan, notar public, Sibiu. 216. Cărpinișan Nicolae, avocat, Sibiu. 217. Căpăjână Aurel, avocat, Brașov. 218. Chiș Eugén, avocat, Bihor. 219. Dr. Cioban Zane, avocat, Timiș. 220. Dr. Ciurdariu Augustin, avocat, Bihor. 221. Dr. Crișan Ioan, avocat, Brașov. 222. Dr. Comanici Octavian, avocat, Brașov. 223. Dr. Culcă Ioan, avocat, Brașov. 224. Dr. Curta Romulus, avocat, Târnava-Mare. 225. Cornea Lucian, medic, Sibiu. 226. Călțun Dumitru, maior invalid, Severin. 227. Comerzan Octavian, inginer, Someș. 228. Cărea Laurențiu, protoereu, consilier eparhial, Cluj. 229. Constantin Gheorghe, profesor, Brașov. 230. Cămpăneanu Iosif, preot, Bihor. 231. Cămpăneanu Petru, preot, Hunedoara. 232. Căndea Spiridon, preot, Sibiu. 233. Căpitan Ioan, preot, Bihor. 234. Chiucihan Ioan, preot, Cluj. 235. Ciuhandu Teodor, preot, Bihor. 236. Ciurba Constantin, preot, Bihor. 237. Colea Nicolae, preot, Alba. 238. Comșa Nicolae, paroh, Făgăraș. 239. Ciocu Ioan, Cluj. 240. Cosma Valer, preot, Târnava-Mare. 241. Crăinic Iosif, preot, Bihor. 242. Crăciun Emil, preot, Sibiu. 243. Cucu Traian, preot, Bihor. 244. Cărea Simion, preot, Cluj. 245. Curta Ioan, preot, Târnava-Mare. 246. Cucu I. D. publicist, Cluj. 247. Căprariu Ioan, director de bancă, Cluj. 248. Chiffa Emil, contabil șef, Cluj. 249. Ciuca Gheorghe, funcționar de bancă, Sibiu. 250. Chindrea Ioan, funcționar, Cluj. 251. Chipech Filip, funcționar, Severin. 252. Chirilă Gheorghe, funcționar, Brașov. 253. Curtu Ioan, șef. cont. de bancă, Alba. 254. Căliman Teofil, învățător, Sibiu. 255. Cămpăneanu Andrei, inv. dir. în pens. Someș. 256. Ciontea Grigore, învățător, Mureș. 257. Chioariu Ioan, învățător, Sibiu. 258. Chirilă Miron, învățător, Turda. 259. Chirilă Nicolae, învățător, Turda. 260. Cioran Roman, învățător, Turda. 261. Cofariu Ioan, învățător, Mureș. 262. Cofariu Dumitru, învățător, Mureș. 263. Corbean Teodor, inv. director, Târnava-Mică. 264. Corcheș Rovin, învățător, Turda. 265. Crăciun Eugen, învățător, Sibiu. 266. Cămpăneanu Ioan, croitor, Someș. 267. Capotescu Iosif, comerciant, Severin. 218. Căprioară Constantin, comerciant, Sibiu. 269. Cergău Maniu, comerciant, Sibiu. 270. Chișiu Alexandru, industriaș, Turda. 271. Coconete Ioan, meseriaș, Brașov. 272. Cojenela Iosif, pădurar, Brașov. 273. Cozma Ioan, constructor, Someș. 274. Cozma Ioan, proprietar, Someș. 275. Cucu Gheorghe, comerciant, Făgăraș. 276. Corață Dumitru, meseriaș, Sibiu. 277. Cheșian Ioan, industriaș, Murș. 278. Ciontea Dănilă, măcelar, Mureș. 279. Cloos Valentin, industriaș, Mureș. 280. Coeș Ioan, industriaș, Mureș. 281. Coroș Petru, industriaș, Mureș. 282. Cotea Petru, industriaș, Alba. 283. Crișan Gheorghe, industriaș, Mureș. 284. Cristache Romeo, industriaș, Cluj. 285. Cămpăneanu Ioan, industriaș, Sibiu. 286. Caterina Sabin, fost primar, Alba. 287. Călinean Vasile, proprietar, Cluj. 288. Căndea Ioan, proprietar, Sibiu. 289. Cazan Gheorghe, proprietar,

Sibiu. 290. Câmpean Gheorghe, proprietar, Sibiu. 291. Câmpean Gligor, proprietar, Sibiu. 292. Ciucean Ioan, proprietar, Sibiu. 293. Chiș Ilarei, econom, Mureș. 294. Cireașă Ioan, fost primar, Caraș. 295. Ciocan Traian, proprietar, Sibiu. 296. Chiorean Ioan, fost primar, Cluj. 297. Cheșian Vasile, proprietar, Târnava-Mică. 298. Chereji Florian, proprietar, Bihor. 299. Chertș Vasile, fost primar, Cluj. 300. Cenan Alexandru, fost primar, Cluj. 301. Checicheș Ioan, fost primar, Cluj. 302. Cheșe Vasile, proprietar, Cluj. 303. Costin Vasilie, proprietar, Cluj. 304. Codea Ioan, proprietar, Caraș. 305. Corbu Petru, proprietar, Cluj. 306. Cornoș Dumitru, econom, Mureș. 307. Cotaș Toader, proprietar, Cluj. 308. Crișan Vasile, proprietar, Cluj. 309. Crișan Ioan, proprietar, Bihor. 310. Crișan Costică, proprietar, Târnava-Mică. 311. Crișan Vasile, proprietar, Alba. 312. Crișan Ioan, proprietar, Târnava-Mică. 313. Cuzman Andraș, proprietar, Timiș. 314. Cuzman Bogdan, proprietar, Timiș. 315. Cristea Gheorghe, proprietar, Someș. 316. Clinciu B. Nicolae, proprietar, Brașov. 317. Câmpan Sabo Gavrilă, proprietar, Someș. 318. Culda Rovin, proprietar, Turda. 319. Crișan Iacob, proprietar, Turda. 320. Cocîș Petre lui Todor, proprietar, Someș. 321. Costin Ioan, proprietar, Turda. 322. Comaniță Al. proprietar, Brașov. 323. Comaniță Alexe, proprietar, Brașov. 324. Cocîș Augustin, proprietar, Someș. 325. Chiorean Ioan senior, proprietar, Someș. 326. Chiorean Manoilă, proprietar, Someș. 327. Chițu Ioan, proprietar, Brașov. 328. Chitul Iuliu, proprietar, Someș. 328. Chira Irimie, proprietar, Turda.

330. DAJU ATANASIE, preot, fost deputat, organizația din Hunedoara. 331. Dumitrescu Marin, profesor la Academia Comercială, Cluj. 332. Dr. Dărămuș Adrian, avocat, Alba. 333. Dr. Doboșan Ioan, fost primar, Timiș. 334. Dobrei Cornel, avocat, Bihor. 335. Dobrescu I., avocat, Brașov. 336. Dr. Dărămuș Cornel, medic, fost primar, Alba-Iulia, Alba. 337. Damian Atanasie, director de bancă, Cluj. 338. Dima Manasie, inginer, Cluj. 339. Dancăș Teodor, profesor, Cluj. 340. Dancăș Emil, preot, Sibiu. 341. Danan Vasile, preot, Timiș. 342. Dionisie Filimon, preot, Târnava-Mare. 343. Domoș Aurel, preot, Timiș. 344. Dordea Ioan, preot, Sibiu. 345. Doroș Atanasie, protopop, Târnava-Mare. 346. Duma Nicolae, paroh ortodox român, Hunedoara. 347. Dumitrescu Ironim, preot, Târnava-Mare. 348. Dragoș Ștefan, farmacist, fost primar în Blaj, Târnava-Mică. 349. Dragon Vasilie, licențiat în drept, Timiș. 350. Dan Petre, fost revizor școlar Târnava-Mare. 351. Doroș Ilie, învățător, Târnava-Mare. 352. Drăgulescu Ilie, învățător, Severin. 353. Drăgulescu Ștefan, revizor, Caraș. 354. Dregan Ilarie, funcționar, Cluj. 355. Danci Gavrilă, meseriaș, Cluj. 356. Danci Nicolae, Alba. 357. Dancăș Irimie, comerciant, Sibiu. 358. Danciu Alex., comerciant, Alba. 359. Drăgilă Ioan, meseriaș, Caraș. 360. Dobrotă Dumitru, comerciant, președ. Statului Negustoresc, Alba. 361. Dan Silviu, comerciant, Turda. 362. David Ștefan, proprietar, Cluj. 363. Damian Vasile, proprietar, Cluj. 364. Dancăș I. proprietar, Sibiu. 365. Dancăș D., proprietar, Sibiu. 366. Dancu Ioan, proprietar, Sibiu. 367. Dăncăneț Dumitru, proprietar, Sibiu. 368. Dicu Ioan, proprietar, Sibiu. 369. Diacu Nicolae, agricultor, Făgăraș. 370. Dacineț Ioan, proprietar, Maramureș. 371. Duma Petre, curator bisericesc, proprietar, Someș. 372. Dragan Gheorghe, proprietar, Someș. 373. Dragota Ilarie, proprietar, Turda. 374. Dăneț Vasile, meseriaș, Brașov. 375. Doicianu Ioan, proprietar, fost primar, Sibiu. 376. Drăgan Dănilă, proprietar Cluj. 377. Drăglă Vasile, proprietar Cluj. 378. Duca Teodor, econom, Târnava-Mare. 378. Dumitru Ioan, proprietar, Cluj. 380. Dordea Valer, proprietar, Sibiu.

381. ESCA AUREL, fost deputat, director de bancă, organizația din Turda. 382. Enescu Iuliu, director de bancă, Cluj. 383. Enciu Ilarion, preot, Târnava-Mare.

384. Esca Dumitru, proprietar, Făgăraș. 385. Enius B. Ioan, proprietar, Maramureș.
386. Enescu Vlad Ioan, industriaș, Brașov.

387. Dr. FILIP VICTOR, fost deputat, avocat, organizația din Bihor. 388. Fotoc Petru, inginer silvic, fost deputat, Caraș. 389. Fleșariu Gheorghe, colonel în retragere, fost senator, Târnava-Mare. 390. Filipescu Octavian, medic, Sibiu. 391. Florian Valeriu, protopop, Sibiu. 392. Florian Aurel, profesor, Sibiu. 393. Filimon N. profesor, Năsăud. 394. Fabian Roman, preot, Bihor. 395. Farcaș Ioan, preot, Mureș. 396. Felea I. Emil, preot, Alba. 397. Felea O. Ilarion, preot, Hunedoara. 398. Fleucus Aron, preot, Sbiu. 399. Filip Ioan, preot, Bihor. 400. Filip Romul, preot, Bihor. 401. Filip Simion, preot, Bihor. 402. Filimon Alexandru, revizor școlar, Cluj. 403. Fanca N., învățător, Sibiu. 404. Floașiu Andrei, fost revizor, Alba. 405. Forsea Gheorghe, contabil de bancă, Târnava-Mare. 406. Fărcaș Gheorghe, funcționar, Alba. 407. Foltiș Ioan, preot, Someș. 408. Fauru Teofil, comerciant, proprietar Alba. 409. Fărcaș Ioan, comerciant, Cluj. 410. Filimon Ioan, comerciant, Arad. 411. Ficula Ioan, comerciant, Severin. 412. Floașiu Andrei, comerciant, Sibiu. 413. Flucus Ioan, comerciant, Brașov. 414. Fulea Moise, comerciant, Sibiu. 415. Fanta Vasile, curelar, Cluj. 416. Faur Ioan, industriaș, Hunedoara. 417. Fulea Ilie, antreprenor, Sibiu. 418. Farcaș Petru, moșier, Satu-Mare. 419. Făgăru Ștefan, proprietar, Cluj. 420. Făgărașiu David, proprietar, fost consilier, Sibiu. 421. Faur Mihai, proprietar, Bihor. 422. Fărcaș Ioan, proprietar Cluj. 423. Făgărașiu Nicolae, proprietar, Făgăraș. 424. Făgărașiu Dionisie, proprietar, Sibiu. 425. Feșnic Zaharie, fost primar, Cluj. 426. Frășia Vasile, proprietar, Sibiu. 427. Fișcă Valeriu, proprietar, Turda. 428. Filip Gheorghe, proprietar, Someș. 429. Ferședi Ioan, proprietar, Someș. 430. Fălcușan Ioan, proprietar, Someș.

431. Dr. GABOR LAURIAN, avocat, fost deputat, organizația din Cluj. 432. Dr. Glava Cornel, fost deputat, Hunedoara. 433. Dr. Gheleșian Fabius, fost deputat, Severin. 434. Dr. Groșianu Mihai, fost senator, Caraș. 435. Dr. Groza Adam, fost senator, Hunedoara. 436. Grita Ovidiu, fost prefect, Cluj. 437. Gheție Victor, fost prefect, Sălaj. 438. Dr. Gligor Constantin, avocat, Turda. 439. Gușu Andrei, fost prefect, Sibiu. 440. Dr. Gall Paul, avocat, Bihor. 441. Goga Teodor, avocat, Târnava-Mică. 442. Dr. Groza Victor, medic, Mureș. 443. Georgescu Ilie, colonel pens. Arad. 444. Goron O. Valeriu, protopop, Hunedoara. 445. Groza Sever, protopop, Năsăud. 446. Galu Traian, preot, Cluj. 447. Geoja Emil, preot, Alba. 448. Gherman Antonie, preot, Sibiu. 449. Ghiție Gheorghe, preot, Satu-Mare. 450. Giurău Mihai, adm. protopop, Bihor. 451. Giurca Ioan, preot, Făgăraș. 452. Giliga Vasile, preot, Mureș. 453. Groza Vasile, preot, Timiș. 454. Groza Florian, preot, Bihor. 455. Giurgiu Gheorghe, preot, Turda. 456. Gligor Ioan preot, Turda. 457. Dr. Gherman Laurean, director de bancă, Cluj. 458. Ghișa Ioan, director de bancă, Hunedoara. 459. Gabor Aristide, director de bancă, Turda. 460. Gazea Florian, preot, Turda. 461. Groșian Dumitru, șef contabil de bancă, Caraș. 462. Gușatu Marin, funcționar, Cluj. 463. Gândăru Ioan, învățător, Severin. 464. Găiescu Dimitrie, învățător, Severin. 465. Goga Ambrozie, director școlar, Târnava-Mare. 466. Gostean Iosif, director școlar, Târnava-Mare. 167. Greceanu Grigorie, învățător, Satu-Mare. 468. Giurgiu Nicolae, învățător, Sibiu. 469. Gușeală Matei, învățător, Turda. 470. Grozav Ioan, învățător, Turda. 471. Giurgea Dumitru, învățător, Turda. 472. Georșescu Ioan, învățător, Turda. 473. Greita Aurel, învățător, Târnava-Mică. 474. Ghimboasa Pavel, comerciant, Severin. 475. Ghiulăi Alexandru, industriaș, Cluj.

476. Glava Gheorghe, industriaș Hunedoara. 477. Gărbacea Gheorghe, comerciant, Brașov. 478. Găitfenar Andrei, comerciant, Brașov. 479. Gligore Ștefan, proprietar, Sibiu. 480. Guiu Petru, mare comerciant, Cluj. 481. Galiș Leon, proprietar, Cluj. 482. Gasciș Leontie, proprietar, Maramureș. 482. Giurgiu Nicolae, proprietar, Turda. 484. Găzdac Tănase, proprietar, Turda. 485. Giurgean Nicolae, proprietar, Someș. 486. Gavriș Stfir, proprietar, Someș. 487. Gheorghe Avram, proprietar, Bihor. 488. Ghergheli Nicolae, Timiș. 489. Gherman Ioan, proprietar, Sibiu. 490. Gligor Simion, proprietar, Sibiu. 491. Giurcoi I. proprietar, Sibiu. 492. Goșea Petru, proprietar, Sibiu. 493. Gândilă Samoilă, proprietar, Sibiu. 494. Gândilă Valer, proprietar, Sibiu. 495. Giurgiu Nicolae, proprietar, Sibiu. 396. Gușav Traian, proprietar, Sibiu.

497. AL. HODOȘ, fost director general al Teatrului Național, fost deputat, organizația din Cluj. 498. Dr. I. Harșia, avocat, fost deputat, Mureș. 499. Herția Dumitru, avocat, Sibiu. 500. Dr. Hozan Ionel, avocat, Brașov. 501. Hașdău Florian, preot, Bihor. 502. Hălbac Nicolae, preot, Bihor. 503. Hanzu Ioan, preot, Sibiu. 504. Hașegan Silviu, preot, fost consilier județean, Sibiu. 505. Hașăș Dimitrie, preot, Bihor. 506. Herbay Augustin, fost primarul orașului, Hunedoara. 507. Horențiu Petru, preot, Timiș. 508. Hurdu Valeriu, profesor Sibiu. 509. Huszagh Ludwig, inginer, Arad. 510. Henteș Traian Ioan, publicist, Sibiu. 511. Hociota Nicolae, contabil, Sibiu. 512. Hagea Vasile, învățător, Alba. 513. Hărșan Ioan, învățător, Turda. 514. Herdea Iosif, învățător, fost sub-revizor școlar, Alba. 515. Hagea Iuliu, comerciant, Alba. 516. Hartig Mihail, mecanic, Cluj. 517. Hogroi Nicolae, constructor, Someș. 518. Haiduc Ioan, proprietar, Bihor. 519. Halaș Francisc, proprietar, Maramureș. 520. Hanzuc Petru, proprietar, Sibiu. 421. Hașăș Gavril, proprietar, Bihor. 322. Herția Ioan, proprietar, Sibiu. 523. Huțiu Teodor, proprietar, Someș. 524. Horoș Vasile, proprietar, Someș. 525. Heșmasan Ioan, fost primar, Someș. 526. Haraguș Ioan, proprietar, Someș. 527. Hociota Nicolae, proprietar, Sibiu. 528. Hossu Dumitru, econom, Mureș. 529. Hudușan Tudor, proprietar, Cluj.

530. Dr. IACOB IOAN, fost deputat, mare proprietar, organizația din Bihor. 331. Dr. Iacob Lazăr, fost senator, profesor la Academia de drept, Bihor. 532. Iorgulescu Spiridon, fost deputat, Timiș. 533. Jumanca Pavel, fost deputat, Severin. 534. Dr. Iancu Cornel, fost deputat, Arad. 535. Dr. Ianculovici Gheorghe, avocat, Severin. 536. Ilie Ioan, avocat, Bihor. 537. Dr. Ionescu Nicolae, avocat, Severin. 538. Dr. Ioanovici Ioan, avocat, Târnava-Mare. 539. Josan Iuliu, profesor, Hunedoara. 540. Jasinski Izidor, profesor, Turda. 541. Indrei Ioan, protopop, Hunedoara. 542. Iacob Ilarian, preot, Bihor. 543. Iacob Samoil, preot, Bihor. 544. Iacob Gavril, preot, Bihor. 545. Ilea Nicolae, preot, Sibiu. 546. Imbroane Ioan, preot, Timiș. 547. Iancic Petru, preot, Bihor. 548. Jiga Valeriu, preot, Bihor. 549. Ionaș Septimiu, preot, Hunedoara. 550. Jina Vasile, preot, Alba. 551. Isac Nicolae, preot, Sibiu. 552. Iosof Ioan, preot, Sibiu. 553. Iova Teodor, preot, Bihor. 554. Jurca Corneliu, preot, Caraș. 555. Isac Ioan, profesor, Sibiu. 556. Iosof Constantin, profesor, Sibiu. 557. Juberian I., profesor, Caraș. 558. Izrailă Petru, profesor, Timiș. 559. Ignat Grigore, căpitan invalid de război, Cluj. 560. Juncu Constantin, căpitan, Brașov. 561. Ilie Todor, director școlar, Sălaj. 562. Jurca Moise, învățător, Alba. 563. Ionescu Grigorie, fost șef de poliție, pensionar, Satu-Mare. 564. Jumanca Ioachim, funcționar, Severin. 565. Ilia Ioan, fost deputat, Caraș. 566. Ianovici Mihail, comerciant, Someș. 567. Ivan Ioan, comerciant, Sibiu. 568. Juga Alexandru, proprietar, Turda. 569. Iosif Gligor, proprietar, Turda.

570. Iana Ioan, proprietar, Turda. 571. Idomir Idomir, fost primar, Făgăraș. 572. Igna Ioan Banu, fost primar, Cluj. 573. Ilcan Dimitrie, proprietar, Timiș. 574. Iliia Ioan, proprietar, Sibiu. 575. Imbuzan Vasile, muncitor, Cluj. 576. Irimie Onisie, proprietar, Târnava-Mică. 577. Iodu Irimie, proprietar, Sibiu. 578. Iorgă Ioan, proprietar, Caraș. 579. Juga Ioan, proprietar, Sibiu. 580. Ivan Ioan, proprietar, Sibiu. 581. Ivan Nicolae, proprietar, Sibiu. 582. Izrailă I. proprietar, Sibiu. 583. Isac Ioan, proprietar, Sibiu. 584. Jogărean Stanciu, proprietar, Sibiu. 585. Jurca Gheorghe, proprietar, Turda. 586. Ivănuș Vasilie, proprietar, Sibiu,

587. Dr. LUPANU ALEXANDRU, asistent universitar, organizația din Cluj. 588. Dr. Lupaș Mihaiu, medic, Sibiu. 589. Dr. Lepși Iosif, profesor, Hunedoara. 590. Lăpădat Dumitru, fost director de gimnaziu, Sibiu. 591. Dr. Lohan Vasile, profesor, Maramureș. 593. Lighezan Nicolae, profesor, fost senator, Caraș. 594. Lenghel Sigismund, protopop, Satu-Mare. 595. Leucuța Simion, preot, Bihor. 596. Lugojan Virgil, preot, Severin. 597. Lungu Petru, preot, Caraș. 598. Lungu Maniu, preot, Sibiu. 599. Lăzăriciu V., învățător, Făgăraș. 600. Lasle Petru, învățător, Mureș. 601. Laza Teodor, farmacist, Bihor. 602. Lupea Emil, funcționar superior de bancă, Cluj. 603. Lupaș Toma, croitor, Sibiu. 604. Lupaș Toma, comerciant, Sibiu. 605. Lilia Ioan, econom, Brașov. 606. Lazăr Alexandru, restaurator, Brașov. 607. Lăzăriciu Gheorghe, fost primar, Făgăraș. 608. Lasiu Teodor, moșier, Satu-Mare. 609. Lupaș Ioan, proprietar, Sibiu. 611. Lebu Toma, proprietar, Sibiu. 612. Leșe Ioan, proprietar, Someș. 613. Leșe Teodor, proprietar, Someș. 614. Lungu Nicolae, proprietar, Sibiu. 615. Lungu Ioan, proprietar, Sibiu. 616. Lupea Procup, proprietar, Sibiu. 617. Lupu Sp. Ioan, proprietar, Făgăraș. 618. Lupu Nicodim, proprietar, Sibiu. 619. Lupu Aurel, proprietar, Sibiu. 620. Lupu Iordan, proprietar, Sibiu. 621. Lupu Nicolae, proprietar, Alba.

622. Dr. MANU VICTOR, avocat, fost deputat, organizația din Cluj. 623. Marșieu Petru, fost deputat, Arad. 624. Mărășescu I. col. fost senator, Sălaj. 625. Dr. Miclea Sever, fost deputat, Arad. 626. Dr. Moldovan Romul, fost deputat, Timiș. 627. Dr. Moldovan Silviu, fost senator, Arad. 628. Monția Iustin, fost deputat, Arad. 629. Dr. Moga Constantin, fost senator, Brașov. 630. Dr. Mora S., fost senator, Caraș. 631. Dr. Morariu Alexandru, fost senator, Timiș. 632. Mureșan Ioan, profesor, fost senator, Turda. 633. Dr. Macavei Iosif, avocat, mare proprietar, Someș. 634. Mărcuș Ștefan, avocat, Bihor. 635. Dr. Mârza Atanasie, avocat, Alba. 636. Dr. Mangra Dumitru, avocat, Bihor. 637. Dr. Miclosy Emil, avocat, Arad. 638. Dr. Moise Tiberiu, avocat, Timiș. 639. Moldovan Ionel, avocat, Bihor. 640. Dr. Moldovan Valer, avocat, Cluj. 641. Dr. Monțiu Emil, avocat, Arad. 642. Mușiu Traian, lt. colonel de rezervă, Arad. 643. Dr. Manta Cornel, medic, Sibiu. 644. Dr. Mițăr Valeriu, medic, Sibiu. 645. Mureșan Teodor, profesor și publicist, Turda. 646. Maximilian Valer, profesor, Brașov. 647. Marțian Emil, protopop, Sălaj. 648. Muntean Aurel, protopop, Cluj. 649. Muntean Mihail, protopop, Maramureș. 650. Mureșan Ioan, protopop, Someș. 651. Dr. Mureșan Alexandru, medic, Satu Mare. 652. Medrea Ioan, profesor, Târnava-Mare. 653. Medrea Constantin, profesor, Târnava-Mare. 654. Moga Ioan, profesor, Sibiu. 655. Muntean Lucian, profesor, Alba. 657. Macaveiu Iulian, preot, Turda. 658. Morcan Simion, preot, Turda. 659. Mărcuș Alexandru, preot, Severin. 660. Marin Ioan, preot, Sibiu. 661. Macșa Vasile, preot, Alba. 662. Mihalca Iosif, preot, Satu-Mare. 663. Milea Andrei, preot, Sibiu. 664. Miulescu Gheorghe, preot, Cluj. 665. Mihuța Alexandru,

preot, Bihor. 666. Mițitean Vasile, preot, Năsăud. 667. Moga Terențiu, preot, Bihor. 668. Moldovan Vasile, preot, Cluj. 669. Morar Ioan, preot, Târnava-Mare. 670. Morariu Titu, preot, Alba. 671. Muntean Ilarion, preot, Târnava-Marc. 672. Mihăescu N. Alexandru, căpitan invalid, Cluj. 673. Mihăescu I., căpitan, Sălaj. 674. Dr. Maior Sabin, avocat, Târnava-Mică. 675. Maior Alexandru, director de bancă, Târnava-Mică. 676. Manasiu Ioan, casier de bancă, Sibiu. 677. Milea Traian, funcționar de bancă, Severin. 678. Mitra Alexandru, funcționar, Arad. 679. Măgean Ilie, publicist, Sibiu. 680. Magdaș Ananie, director școlar, Satu-Mare. 681. Manea Fl. învățător, Cluj. 682. Mârdan Victor, învățător, Făgăraș. 683. Macaveiu I., învățător, Turda. 684. Mărginean Nicolae, f. revizor școlar, Târnava-Mică. 685. Mărginean Valer, învățător, Alba. 686. Mateiaș Ilie, institutor, Făgăraș. 687. Mera Eugen, director de liceu, Alba. 688. Miclea Augustin, director școlar, Sălaj. 689. Micu Ioan, director la școala normală, Alba. 690. Moldovan Iosif, fost inspector general pensionar, Arad. 691. Moldovan I., învățător, Năsăud. 692. Morușca Silvestru, învățător, Alba. 693. Mureșan Ioan, învățător, Făgăraș. 694. Muntean Vladimir, funcționar de bancă, Cluj. 695. Manciu I., fost notar, Arad. 696. Mălai Iosif, industriaș, Mureș. 697. Meheș Gheorghe, antreprenor, Cluj. 698. Moga Dumitru, comerciant, Sibiu. 699. Moga Ioan, comerciant, Alba. 700. Moldovan Vasile, comerciant, Mureș. 701. Moșiu Moise, comerciant, Sibiu. 702. Mașciu Gheorghe, comerciant, Sibiu. 703. Marc Samson, industriaș, Turda. 704. Mogojan Gheorghe, meseriaș, Someș. 705. Motora Ioan, comerciant, Turda. 706. Miclea I., compozitor, Caraș. 707. Maniu Ioan sen., proprietar, Sibiu. 708. Mocrea Pavel, proprietar, Cluj. 709. Magodean Iuliu, fost primar, Cluj. 710. Maior Izidor, proprietar, Cluj. 711. Maniu Ioan, primar, Cluj. 712. Măcșan Gheorghe, proprietar, Satu-Mare. 713. Macrea Mihail, proprietar, Sibiu. 714. Macrea Gheorghe, proprietar, Sibiu. 715. Mânzat Ioan, proprietar, Sibiu. 716. Macriș Vasile, proprietar, Sibiu. 717. Mănoiu Samoilă, proprietar, Brașov. 718. Mânzat David, proprietar, Someș. 719. Mânzat Dumitru, proprietar, Someș. 720. Motorca Coriolan, proprietar, Arad. 721. Macioka Vasile, proprietar, Maramureș. 722. Maja Miron, proprietar, Brașov. 723. Marcaia Andrie, proprietar, Maramureș. 724. Morozean Ștefan, econom, Mureș. 725. Mândrușan Pavel, proprietar, Cluj. 726. Mateș Teodor, fost primar, Cluj. 727. Meseșan Simion, meseriaș, Cluj. 728. Mera Tereofi, proprietar, Arad. 729. Medrea Ioan, proprietar, Sibiu. 730. Mihaiu Iancu, proprietar, Hunedoara. 731. Mișică Aron, proprietar, Brașov. 732. Milu Gheorghe, proprietar, Brașov. 733. Mihușiu Ioan, proprietar, Hunedoara. 734. Mihaiu Dumitru, proprietar, Sibiu. 735. Milea Andrei, proprietar, Sibiu. 736. Moca Adam, proprietar, Hunedoara. 737. Mocan Ioan, proprietar, Cluj. 738. Moisin Gheorghe, proprietar, Sibiu. 739. Moga Ioan, fost primar, Cluj. 740. Modure Teoader, primar, Cluj. 741. Mocan Iosif, fost primar, Cluj. 742. Mohan David, proprietar, fost primar, Făgăraș. 743. Mohani Simion, proprietar, Făgăraș. 744. Moldovan Ioan, f. primar, consilier, Alba. 745. Moldovan Vasile, fost primar, Alba. 746. Moldovan Aurel, proprietar, Cluj. 747. Moldovan Arșiute, econom, Mureș. 748. Moldovan Ioan, econom, Mureș. 749. Moldovan S. Sim, proprietar, Caraș. 750. Morar Teodor, proprietar, Someș. 751. Moșuț Teodor, proprietar, Someș. 752. Moldovan Dumitru I. Dumitru, proprietar, Someș. 753. Murărescu Alexandru, proprietar, Făgăraș. 754. Muntean Ilie, proprietar, Sibiu. 755. Muntean Nicolae, proprietar, Sibiu. 756. Mureșan Ioan I. Ioan, proprietar, Turda. 757. Mureșan Ioan I. Todor, proprietar, Someș. 758. Mureșan Nicolae I. Vasile, proprietar, Someș. 759. Mureșan Ioan a Anișoarei, proprietar, Someș. 760. Mureșan Dumitru, pro-

761. Dr. NICOLAU SEBASTIAN, profesor la Academia comercială, organizația din Cluj. 762. Dr. Nestor Laurențiu, notar public, Cluj. 763. Dr. Negrilă Valer, medic, Brașov. 764. Dr. Nedelcu Nicolae, avocat, Arad. 765. Nistor Virgil, consilier arhiepiscopesc, Sibiu. 766. Nanu M., profesor, Făgăraș. 767. Nișca Pompiliu, profesor, Hunedoara. 768. Neagu Laurențiu, preot, Târnava-Mare. 769. Negrea Octavian, preot, Târnava-Mică. 770. Nicola Mircea, preot, Turda. 771. Novac Nic., director de bancă, Caraș. 772. Negru Sofron, funcționar de bancă, Sibiu. 773. Neagu Ioan, învățător, Sibiu. 774. Nemeș G. Ambrosiu, învățător, Cluj. 775. Neicu Vasilie, inspector, Timiș. 776. Nemoianu Mina, pensionar, Severin. 777. Neagoi Ioan, industriaș, Mureș. 778. Nan Emil, proprietar, Târnava-Mică. 779. Naș Alexandru, proprietar, Cluj. 780. Neagoe Ioan, proprietar, Brașov. 781. Noaghia Iosif, proprietar, Brașov. 782. Neneșteanu Vasile, proprietar, Maramureș. 783. Neagu Nicolae, proprietar, Sibiu. 784. Neagoie G. Ioan, proprietar, Brașov. 735. Neagoie Vasile, proprietar, Brașov. 786. Negotz Gh. Ioan, proprietar, Brașov. 787. Negrea Vasile, mare proprietar, Cluj. 788. Neneștian Teod. proprietar, Maramureș. 789. Niște Iacob, proprietar, Bihor. 790. Neamțu Gheorghe, proprietar, Sibiu. 791. Neamțu Romul, proprietar, Sibiu. 792. Nistor M. Ioan, proprietar, Brașov. 793. Nistor T. Gh., proprietar, Brașov. 794. Nica Gheorghe, proprietar, Brașov. 795. Nenu Nicolae, proprietar, Brașov.

796. Dr. OPREANU SABIN, profesor la Academia comercială, organizația din Cluj. 797. Dr. Oltean Constantin, avocat, Târnava-Mică. 798. Dr. Oreștean Ioan, avocat, Sibiu. 799. Dr. Orza Iosif, avocat, Someș. 800. Oltean Ioan, protopop, Sălaj. 801. Oltean Petru, preot, Bihor. 802. Onciu Gheorghe, preot, Bihor. 803. Oniciu Nicolae, preot, Alba. 804. Onișiu Gheorghe, preot, Turda. 805. Onișiu Teodor, preot, Turda. 806. Oniga Ioan, preot, Alba. 807. Oprean Miron, preot, Hunedoara. 808. Oraș Ioan, căpitan în retragere, Mureș. 809. Oloșutean Liviu, învățător, Cluj. 810. Oniciu Aurel, învățător, Alba. 811. Opincar Petru, învățător, Alba. 812. Olariu Oprea, învățător, Sibiu. 813. Oltean Ioan, învățător, Turda. 814. Odor Alexe, funcționar superior, Sibiu. 815. Oltean Ioan, funcționar, Cluj. 816. Oncuș Ilarie funcționar, Cluj. 817. Oros Ioan, pensionar, Mureș. 818. Oarga Avram, comerciant, Alba, 819. Olariu Ioan, mare comerciant, Timiș. 820. Olariu Simion, comerciant, Sibiu. 821. Opriu Ioan, comerciant, Caraș. 822. Oltean Simion, proprietar, Cluj. 823. Oprea Petru, proprietar, Turda. 824. Oltean Alexandru, proprietar, Brașov. 825. Oprean Panciu, proprietar, Sibiu. 826. Oprea Stroia, proprietar, Sibiu. 827. Oprean Nicolae, proprietar, Sibiu. 828. Opriș Petru, proprietar, Sibiu. 829. Opriș Ilie, proprietar, Sibiu. 830. Opriș Ștefan, proprietar, Sibiu. 831. Opriș Ioan, proprietar, Sibiu. 832. Oprea Costandel, proprietar, Sibiu. 833. Oprescu Alexandru, fost primar, Severin. 834. Oros Ioan, econom, Mureș.

835. POPESCU VIRGIL, fost senator și prefect, organizația din Năsăud. 836. Popp Ioan, fost senator, protopop, Bihor. 837. Papp E. Petru, protopop, fost deputat, Bihor. 838. Dr. Pop Grigore, canonic, fost deputat, Bihor. 839. Dr. Pop Cornel, fost deputat, Sălaj. 840. Pop Victor, fost deputat, Sălaj. 841. Pop Nicolae, fost deputat, Satu-Mare. 842. Pistruga Alexandru, avocat, Caraș. 843. Dr. Popa Ștefan, avocat, Cluj. 844. Dr. Pop Corneliu, avocat, Târnava-Mare. 845. Dr. Popescu Gheorghe, avocat, Turda. 846. Dr. Pașcușiu Silviu, notar public, Arad. 847. Dr. Pop Mihaiu, medic, Satu-Mare. 848. Dr. Pascu Teodor, medic, Satu-

Mare. 849. Păcală Emil, protopop, Târnava-Mare. 850. Popa Romul, protopop, Turda. 851. Păltineanu D., preot, Cluj. 852. Pârvu Ioan, preot, Alba. 853. Papp Vasile, preot, Bihor. 854. Papp Traian, preot, Bihor. 855. Papp Ioan, preot, Bihor. 856. Petroviciu Gheorghe, preot, Bihor. 857. Popa Bazil, preot, Târnava-Mică. 858. Popa Isaia, preot, Sibiu. 859. Popianoș Constantin, preot, Turda. 860. Peter Virgil, preot, Cluj. 861. Popa Ioan, preot, Bihor. 862. Popa Vasile, preot, Alba. 863. Pop Iosif, protopop, Alba. 864. Pop Emil, protopop, Alba. 865. Popescu Tr. Alexe, preot, Bihor. 866. Popoviciu Valer, preot, Sibiu. 867. Popoviciu Iustin, preot, Bihor. 868. Popoviciu Dumitru, preot, Severin. 869. Popoviciu Ioan, preot, Severin. 870. Popoviciu Miron, preot, Hunedoara. 871. Popoviciu Gheorghe, preot, Bihor. 872. Porge Ignatie, preot, Bihor. 873. Pârvu Gheorghe, profesor, Hunedoara. 874. Popa Gheorghe, profesor, Făgăraș. 875. Popa Ioan, profesor, Sibiu. 876. Pop Iosif, profesor, Mureș. 877. Pușcă Traian, profesor, Maramureș. 878. Popescu Gh. profesor, director de bancă, Caraș. 879. Petrușiu Nicolae, funcționar superior, Sibiu. 880. Pop Danilă, funcționar, Cluj. 881. Popescu Ilie, funcționar, Alba. 882. Prunaș Cornel, funcționar de bancă, Sibiu. 883. Pușcariu Leonte, contabil, Cluj. 884. Pantea Dumitru, notar pens., Mureș. 885. Pompil Constantin, f. revizor școlar, Târnava-Mare. 886. Panga Valer, învățător, Făgăraș. 887. Panican Gavril, învățător, Cluj. 888. Pop Patriciu, director școlar, Sălaj. 889. Peligrad Ioan, învățător, Sibiu. 890. Pocan Ștefan, director școlar, Târnava-Mare. 891. Popa Romul, învățător, Bihor. 892. Popa Octavian, învățător, Sibiu. 893. Pop Ioan, învățător, Timiș. 894. Pop Ioan, învățător, Mureș. 895. Pop Vasile, învățător, Turda. 896. Popoviciu Valer, învățător, Bihor. 897. Poprid Ioan, director școlar, Sibiu. 898. Pop Aurel, pictor, Satu-Mare. 899. Pop Ioan, mare proprietar, Alba. 900. Pop Vasile, moșier, Satu-Mare. 901. Pop Gheorghe, moșier, Satu-Mare. 902. Peia T. Traian, Caraș. 903. Paștea Gheorghe, comerciant, Făgăraș. 904. Pastor Iosif, industriaș, Mureș. 905. Pelea Ioan, industriaș, Turda. 906. Pelea Mihail, industriaș, Turda. 907. Pelea Vasile, industriaș, Turda. 908. Pop Teofil, comerciant, Turda. 909. Papp Moise, comerciant, Brașov. 910. Popoviciu Moise, comerciant, Brașov. 911. Popoiu Achim, meseriaș, Brașov. 912. Prișcu Nicolae, comerciant, Brașov. 913. Purza Ștefan, comerciant, Brașov. 914. Pușcariu Ioan, negustor, Brașov. 915. Pop Ioan, meseriaș, Cluj. 916. Pop Octavian, meseriaș, Cluj. 917. Popescu Gheorghe, industriaș, Hunedoara. 918. Pușcaș Nicolae, comerciant, Cluj. 919. Pampu Ioan, proprietar, Sibiu. 920. Pantea Simion, proprietar, Bihor. 921. Panea Petru, fost primar, Cluj. 922. Pavel Ioan, proprietar, Brașov. 923. Patia Ioan, proprietar, Brașov. 924. Pârv Vasile, proprietar, Hunedoara. 925. Patac Ioan, proprietar, Cluj. 926. Părăuan Ioan, proprietar, Cluj. 927. Pașcalău Nicolae, proprietar, Cluj. 928. Petrușiu Ioan, proprietar, Bihor. 929. Petrușiu Dimitrie, proprietar, Bihor. 930. Petrescu Vasile, proprietar, Hunedoara. 931. Perhaița Petre, proprietar, Someș. 932. Pernea Gheorghe, proprietar, Bihor. 933. Petean Vasile, proprietar, Cluj. 934. Peștean Samoilă, proprietar, Cluj. 935. Peștean Alexandru, lemnar, Cluj. 936. Pinteia Teodor, proprietar, Bihor. 937. Pișig Andrei, proprietar, Cluj. 938. Pocanschi Antoniu, proprietar, Hunedoara. 939. Popa Gheorghe, muncitor, Cluj. 940. Pop Vasile I. Vasile, proprietar, Cluj. 941. Pop Vasile, proprietar, Someș. 942. Pop Nicolae, proprietar, Turda. 943. Pop Lică, proprietar, Someș. 944. Pop Ioan, proprietar, Someș. 945. Pop Gheorghe I. Ioan, proprietar, Someș. 946. Pop Ioan, proprietar, Someș. 947. Pop Pompeiu, proprietar, Someș. 948. Porumb Nicolae, proprietar, Bihor. 949. Popium Virgil, proprietar, Alba. 950. Prada Candin, consilier, Alba. 951. Prie Ioan

sen., proprietar, Sibiu. 952. Pripîși Nicolae, proprietar, Braşov. 953. Pripion Gheorghe, proprietar, Cluj. 994. Prunduş Ioan I. Nicolae, proprietar, Someş. 955. Prunduş Gheorghe, proprietar, Someş. 956. Pulbere Mitru, proprietar, Cluj. 957. Puşcaş Ioan, proprietar, Târnava-Mică. 958. Puşcarju Victor, proprietar, Braşov. 959. Puricel Efimian, proprietar, Braşov. 960. Pura Grigore, proprietar, Someş. 961. Popa Aurel, fost prefect, Târnava-Mare.

962. Dr. RACOŢI ALEXANDRU, avocat, fost deputat, organizația din Satu-Mare. 963. Dr. Roxin Nicolau, fost deputat, Bihor. 964. Rusu Simion, fost prefect, director de bancă, Someş. 965. Dr. Rădulescu Isac, avocat, Severin. 966. Dr. Rusu Emil, avocat, Cluj. 967. Dr. Rusu Augustin, avocat, Cluj. 968. Dr. Rusu Coriolan, avocat, Turda. 969. Dr. Ropala A., medic, Arad. 970. Dr. Rebreanu Vasile, preot, profesor, Someş. 971. Rocsin Aurel, preot, Bihor. 972. Rocsin Gheorghe, preot, Bihor. 973. Rosein Gheorghe, preot, Bihor. 974. Rusu Teodor, preot, profesor, Maramureş. 975. Russu Ionel, preot, Târnava-Mică. 976. Rociu Petru, profesor, Sibiu. 977. Roşcală Emil, profesor, Făgăraş. 978. Ranga Mihail, director, Sibiu. 979. Racoja Ilarion, director şcolar, Târnava-Mare. 980. Russu Ioan, director şcolar, Sălaj. 981. Regneală Dumitru, director şcolar, Târnava-Mare. 982. Răchiţean Ioan, învăţător pensionat, Sibiu. 983. Russu Liviu, învăţător, Turda. 984. Resiga Iuliu, învăţător, Turda. 985. Rus Teodor, funcţionar, Cluj. 986. Roşca Dumitru, fabricant, Sibiu. 987. Roşu Ioan, mare proprietar, Caraş. 988. Rusu Gheorghe, moşier, Satu-Mare. 989. Răcuciu Constantin, comerciant, Cluj. 990. Radu Ioan, măcelar, Sibiu. 991. Russu I., industriaş, Mureş. 992. Reuboiu Nicolae, industriaş, Târnava-Mică. 993. Restanţă Ioan, proprietar, Sibiu. 994. Robonga Aurel, proprietar, fost primar, Făgăraş. 995. Robonga Nicolae, proprietar, fost consilier comunal, Cluj. 996. Rotariu Vasile, muncitor, Cluj. 997. Roman Terente, econom, Bihor. 998. Rocsin Iuliu, proprietar, Bihor. 999. Răricean A. Victor, tâmplar, Braşov. 1000. Raşiu Vasile, industriaş, Turda. 1001. Rus Teodor, primar, proprietar, Someş. 1002. Rus Vasile I. Ioan, primar, Cluj. 1003. Russ Vasile, proprietar, Someş. 1004. Rus Gavriş I. Ioan, proprietar, Someş. 1005. Russ Pavel, proprietar, Someş.

1006. STOICA EMILIAN, protopop, fost senator, organizația din Târnava-Mare. 1007. Suciul S. Nicolae, fost deputat, Mureş. 1008. Dr. Stanciu Victor, profesor universitar, Cluj. 1009. Suciul Iuliu, avocat, Mureş. 1010. Dr. Sucaciul Alexandru, avocat, Făgăraş. 1011. Dr. Sulibă Dimitrie, avocat, Hunedoara. 1012. Dr. Sinaga Victor, avocat, Hunedoara. 1013. Dr. Şerban Leonida, medic, Satu-Mare. 1014. Dr. Ştar Ioan, medic, Satu-Mare. 1015. Dr. Schwartz, medic, Caraş. 1016. Sandu Ioan, director de liceu, Alba. 1017. Dr. Şanta Ioan, profesor de liceu, Someş. 1018. Simu Petru, profesor secundar, Cluj. 1019. Dr. Suciul-Sibian Mircea, medic, Braşov. 1020. Someşan Laurean, profesor, Cluj. 1021. Dr. Sulică Nicolae, profesor, Mureş. 1022. Şuteu Dorif, profesor, Mureş. 1023. Sabău Silviu, preot, Bihor. 1024. Sabău Simion, preot, Bihor. 1025. Sandiu Teodor, preot, profesor, Severin. 1026. Sava Leon, preot, Alba. 1027. Savu Pavel, preot, Târnava-Mare. 1028. Sârbu Ilie, preot, Severin. 1029. Şeulean Virgil, preot, Cluj. 1030. Serac Georfiu, preot, Bihor. 1031. Serb Ananie, preot, Bihor. 1032. Şeulean Virgil, preot, Turda. 1033. Slăvescu Victor, preot, Sibiu. 1034. Smigelsci Vasilie, preot, adm. protopopesc, Târnava-Mică. 1035. Stan Gheorghe, preot, Bihor. 1036. Stănilă Va-

Meriu, preot, Bihor. 1037. Suciuc Andin, preot, Alba. 1038. Şuteu Victor, preot, Mureş. 1039. Suciuc Aurel, avocat, Mureş. 1040. Sasu Aurel, funcţionar de bancă, Cluj. 1041. Seleş Augustin, casier de bancă, Someş. 1042. Schitea Ioan, funcţionar de bancă, Sibiu. 1043. Stanislav Ioan, funcţionar, Cluj. 1044. Stan Paul, percepător, Satu-Mare. 1045. Ştefănescu Petru, pensionar, Severin. 1046. Sârbu Dumitru, antreprenor, Sibiu. 1047. Stan Alexandru, moşier, Satu-Mare. 1048. Sântimbrean Ioan, învăţător, fost revizor şcolar, Hunedoara. 1049. Sarnanţiu Eugen, revizor şcolar, fost deputat, Arad. 1050. Schian Teodor, învăţător director, Târnavă-Mică. 1051. Sevice Ioan, învăţător, Bihor. 1052. Simon Ioan, director şcolar, Sălaj. 1053. Smădu Gheorghe, învăţător, Făgăraş. 1054. Solomon Nicolae, învăţător, Cluj. 1055. Sturza Iosif, învăţător, Turda. 1056. Ştănescu Dumitru, învăţător, Turda. 1057. Stanciu Stroia, director, Sibiu. 1058. Ştefuş Ioan, director şcolar, Satu-Mare. 1059. Stelea Galaţion, institutor, Făgăraş. 1060. Stopeiu Petru, director şcolar, Satu-Mare. 1061. Stroiescu Ioan, învăţător director, Târnavă-Mare. 1062. Sumea Octavian, director şcolar, Sibiu. 1063. Siclovian Pavel, industriaş, Arad. 1064. Şchiopu Dumitru, comerciant, Sibiu. 1065. Sovari Luca, industriaş, Hunedoara. 1066. Stanciu Gheorghe, comerciant, Făgăraş. 1067. Steff Nic., industriaş, Hunedoara. 1068. Sabău Florian, proprietar, Bihor. 1069. Sabău Pavel, proprietar, Bihor. 1070. Samoilescu I. Liviu, proprietar, Hunedoara. 1071. Sâncrăian Petre, proprietar Cluj. 1072. Sasu Simion, proprietar, Cluj. 1073. Săciuc Sebastian, proprietar, Maramureş. 1074. Safineţ Ioan, proprietar, Maramureş. 1075. Safineţ Mihai, proprietar, Maramureş. 1076. Safineţ Andrei, proprietar, Maramureş. 1077. Safineţ Franţ, proprietar, Maramureş. 1078. Santeiu Nicolae, proprietar, Alba. 1079. Sărăţeanu I., proprietar, Sibiu. 1080. Sabin Mihai, agronom, Timiş. 1081. Salasovicu Ioan, proprietar, Braşov. 1082. Săplacan Simion, proprietar, Someş. 1083. Sebestea M. proprietar, Hunedoara. 1084. Selezcean Irimie, meseriaş, Braşov. 1085. Secelean Gheorghe, proprietar, Braşov. 1086. Seleş Alexe, proprietar, Cluj. 1087. Seloned Andrei, proprietar, Maramureş. 1088. Silaghi Ioan, proprietar, Bihor. 1089. Silaghi Ioan, proprietar, Bihor. 1090. Simoc Augustin, proprietar, Bihor. 1091. Soce Gheorghe, proprietar, Cluj. 1092. Socaciu Gavriş I. Ioan, proprietar, Someş. 1093. Şomlea Dănilă, proprietar, Turda. 1094. Sonfălean Ioan, proprietar, Cluj. 1095. Şomlea Dumitru, proprietar, Cluj. 1096. Soful Miron, proprietar, Maramureş. 1097. Sohincez Mihailă V. P., proprietar, Maramureş. 1098. Sofineţ Andrei, proprietar, Maramureş. 1099. Sofineţ Gheorghe, proprietar, Maramureş. 1100. Sofineţ Andrei F., proprietar, Maramureş. 1101. Sofineţ Vasile A., proprietar, Maramureş. 1102. Sofineţ Ioan, proprietar, Maramureş. 1103. Sofineţ Mihai, proprietar, Maramureş. 1104. Sofineţ Ioan I. Mitru, proprietar, Maramureş. 1105. Sofineţ Mihai F., proprietar, Maramureş. 1106. Stanciu Toma, proprietar, Sibiu. 1107. Stanciu Dionisie, proprietar, Făgăraş. 1108. Stancu Nicolae, proprietar, Sibiu. 1109. Stoiţă Ilie, proprietar, Sibiu. 1110. Stroia Ioan, proprietar, Sibiu. 1111. Stan Severin, proprietar, Sibiu. 1112. Steff Dumitru, proprietar, Târnavă-Mică. 1113. Sturza Ioan, proprietar, Alba. 1114. Suciuc Petru, proprietar, Hunedoara. 1115. Susman Teodor, primar, Cluj. 1116. Suciuc Nicolae, fost primar, proprietar, Sibiu. 1117. Suciuc Irimie, proprietar, Sibiu. 1118. Suciuc Gheorghe, proprietar, Braşov. 1119. Surdu Gheorghe, meseriaş, Braşov. 1120. Suciuc Gheorghe, proprietar, Someş.

1121. Dr. THEODOSIE ARMAND, avocat, organizaţia din Hunedoara.
 1122. Dr. Todoran Aurel, avocat, Târnavă-Mică. 1123. Dr. Turcu Alexandru,

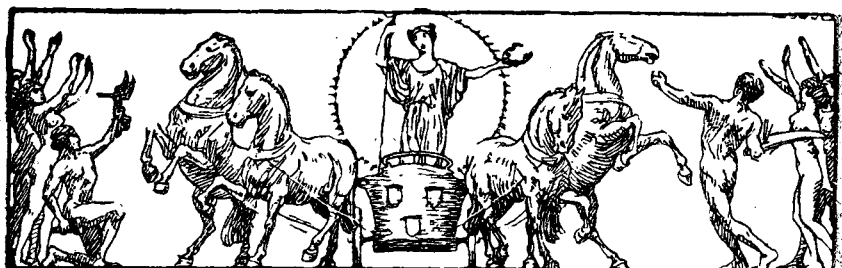
advocat, Satu-Mare. 1124. Dr. Turcă Anton, avocat, Satu-Mare. 1125. Tămaș Silviu, profesor, Satu-Mare. 1126. Tebieș Nic., preot, Hunedoara. 1127. Tecșa Aurel, preot, Alba. 1128. Tismonariu Pavel, preot, Timiș. 1129. Todoran Petru, preot, Hunedoara. 1130. Țolea Alexandru, preot, Bihor. 1131. Tomuș Mircea, preot, Cluj. 1132. Turcu L. Iosif, Arad. 1133. Turcu Nicolae, director de bancă, Severin. 1134. Tătar Mihaiu, director școlar, Târnava-Mică. 1135. Tintea Constantin, director școlar, Sibiu. 1136. Tiru Dimitrie, învățător, Timiș. 1137. Todorean Iuliu, învățător, Bihor. 1138. Todorean Ioan, învățător, Sibiu. 1239. Todorean Iuliu, învățător director, Târnava-Mică. 1140. Todoran L. Dumitru, fost senator, Târnava-Mică. 1141. Tomescu Gheorghe, învățător, Bihor. 1142. Tulbure Gheorghe, învățător, Cluj. 1143. Tarnița D. Ioan, mare proprietar, Someș. 1144. Tămaș Ioan, mecanic, Cluj. 1145. Trifu Traian, comerciant, Alba. 1146. Truția Grigore, comerciant, Mureș. 1147. Tripon Simon, cioplitor de piatră, Cluj. 1148. Tat Ioan, proprietar, Maramureș. 1149. Tămaș Vasile, proprietar, Maramureș. 1150. Tămaș Vasile, muncitor, Cluj. 1151. Tara Stan, proprietar, Sibiu. 1152. Tăpălajă Comșa, proprietar, Sibiu. 1153. Tărița Dionisie, proprietar, Făgăraș. 1154. Teicu Ioan, fost primar, proprietar, Caraș. 1155. Teșia Ioan, proprietar, Sibiu. 1156. Teșia Antone, proprietar, Sibiu. 1157. Theodosie Nic., proprietar, Hunedoara. 1158. Theodosie Cezar, proprietar, Hunedoara. 1159. Telegredean Gheorghe, proprietar, Hunedoara. 1160. Telegredean Ladislau, proprietar, Hunedoara. 1161. Todor Simion, fost primar, Cluj. 1162. Todicescu Ioan, profesor, Brașov. 1163. Trif Iacob, dir. de fabrică, Turda. 1164. Trombitaș Teodot, învățător, Turda. 1165. Török Gavriș, mare proprietar, Someș. 1166. Török Ioan, mare proprietar, Someș. 1167. Toma Nicolae, comerciant, Brașov. 1168. Tătu Irimie, fierar, Brașov. 1169. Târnovan Savin, proprietar, Someș. 1170. Târnovan Aurel, proprietar, Someș. 1171. Tămaș Ioan, lemnar, Someș. 1172. Tecușan Gheorghe, proprietar, Brașov. 1173. Tecușan Costache, proprietar, Brașov. 1174. Timar Ilie, proprietar, Someș. 1175. Tohăneanu Gheorghe, proprietar, Brașov. 1176. Todoruțiu Andrei, f. primar, proprietar, Someș. 1177. Topârcean Ștefan, proprietar, Timiș. 1178. Topârcean Ioan, proprietar, Sibiu. 1179. Tovie Radu, proprietar, Hunedoara. 1180. Török Mihail, proprietar, Cluj. 1181. Török Panthilie, proprietar, Someș. 1182. Trif Nicolae, fost primar, Cluj. 1183. Trifan Bogdan, proprietar, Târnava-Mică. 1184. Triștiu Iacob, proprietar, Sibiu. 1185. Turay Octavian, proprietar, Sălaj. 1186. Teușan Ioan, proprietar, Sibiu. 1187. Turean Ioan, proprietar, Turda.

1188. URS IOAN, proprietar, organizația din Sibiu.

1189. Dr. VASU ALEXANDRU, avocat, fost prefect, organizația din Trei-Scaune. 1190. Vaida T., avocat, Sălaj. 1191. Dr. Vancea Iosif, avocat, Mureș. 1192. Dr. Vasile Aurel, avocat, Cluj. 1193. Vlad Leonida, avocat, Cluj. 1194. Vlad Constantin, avocat, Brașov. 1195. Dr. Venter Ștefan, notar public, Bihor. 1196. Vasiliu M. Vasile, profesor, Cluj. 1197. Vasu Gheorghe, preot, Făgăraș. 1198. Vasu Vasile, preot, Făgăraș. 1199. Veltan Ioan, preot, Târnava-Mică. 1200. Vereș Georgiu, preot, Bihor. 1201. Vereș Nicolae, învățător, Cluj. 1202. Vereș Vasile, funcționar, Cluj. 1203. Vânturiș Petru, industriaș, Arad. 1204. Vințilă Ioan, meseriaș, Alba. 1205. Voinescu Moise, antreprenor, Brașov. 1206. Varga Ioan, proprietar, Sălaj. 1207. Vișian Sim., fost primar, comerciant, Caraș. 1208. Vacescu

Ioan, proprietar, Maramureș. 1209. Vașca Teodor, proprietar, Bihor. 1210. Văsu Aurel, proprietar, Făgăraș. 1211. Vasu Roman, proprietar, Făgăraș. 1212. Vereș Ioan, proprietar, Cluj. 1213. Vlad Petru, proprietar, Hunedoara. 1214. Vecerdeș Vasile, proprietar, Sibiu. 1215. Velțan Vasile, proprietar, Târnava-Mică. 1216. Vesca Teodor, proprietar, Turda. 1217. Vesa Nicolae, proprietar, Turda. 1218. Vedean Gavrilă I. Ștefan, proprietar, fost primar, Someș. 1219. Vedean Ilie, proprietar, Someș. 1220. Vidrighin Ioan, proprietar, Sibiu. 1221. Vida Petru, proprietar, Satu-Mare. 1222. Voineag I. Ioan, proprietar, Făgăraș. 1223. Yulcu Savu, Sibiu. 1224. Văcariu Vasile, proprietar, Sibiu. 1225. Vidican Th., doctorand, Năsăud.

1226. ZUGRĂVESCU GHEORGHE, profesor, Brașov. 1227. Zegrean Matei, preot, Cluj. 1228. Zinveliu Traian, revizor, Satu-Mare. 1229. Zahan Iosif, primar, Cluj. 1230. Zănora Luca, fost primar, Alba.

La Șimleu și la Blaj

Zilele trecute guvernul a aranjat o serbare în amintirea lui Simeon Bărnăușiu.

La Șimleu s'a desvelit bustul bătrânului vizionar, pe care partidul d-lui Iuliu Maniu l-a confiscat dela început pentru uzul său particular, nepoftind la ceremonie decât acolii înscriși în registrele comitetului de-o sută. Praznicul s'a petrecut, firește, după tipicul consacrat al saturnaliilor guvernamentale. A fost tren special, în vagon salon a venit mult încercatul bărbat de stat d. Ghiță Crișan, președintele consiliului și soșii, plus deputați și popor adunat cu toba din safele Sălajului. Ca de obicei la asemenea bairamuri, s'a mâncat mult și s'a vorbit mult, în aplauzele pioasei asistențe. În mod special se recomandă citirea cuvântării „științifice” a nepotului, care cu retorica lui a desmințit în mod pregnant vechea teorie a atavismului.

Lăsând la o parte acest cîrtegiu de banalități, întrebarea se pune limpede pe seama ori-cărui analist care despică fenomenele dimprejur. Ce s'a abătut din moștenirea sufletească a răposatului Simeon asupra corifeilor dela parastasul lui? Este oare vreo înrudire organică aici, dela o generație la alta, se resimte deasupra vremii una din acele pulsații adânci care în societățile constituite din Apus leagă într'un lanț de evoluție crezul îndrumării unui colț de pământ? A planat oare spiritul lui Bărnăușiu peste creștetul evocatorilor lui, există vreo afinitate morală sau vreo încuscrire de intelect între chinuitul ascet de odinioară și ceata asta de veseli profitori, soșiți la Șimleu să-i răscolească memoria între două trenuri? Sunt atâtea întrebări care scot capul din călimară și ar cere răspunsuri pe larg și pe în-delete, menite să descifreze adevăruri crude în contul urmașilor. Goana care ne copleșește nu îngăduie acum această utilă operație.

Totuş, câteva constatări elementare se impun. Semnificarea de căpetenie din viaţa lui Bărnăuşi este, se ştie, rolul lui de îndrăzneţ revoluţionar la patruzecişiopt. Ei bine, din toţi aceşti pelerini de ocazie unul n'a schiţat un gest de răsvăţire împotriva asupritorului, atunci când din toate părţile troznea catapeteazma monarhiei putrede! Unde-a fost sămânţa principiilor de libertate naţională rostite la celebra adunare, ce s'a ales de ea în mintea epigonilor cari vin acum rubiconzi şi sătui să benchetuiască la groapa profetului? Prin cine şi unde s'au revoltat ei? Nu care-cumva pe frontul dela Isonzo, unde se instalaşe revoluţionarul domn Iuliu, sau în Camera ungurească, unde răcnea jurăminte de credinţă acelaş domn Csicsó-Pop care deunăzi a dat chiote la poalele bustului din Şimleu? Poveste tristă, vine cu ruşine, nu-i așa, domnilor? Dar Bărnăuşi a mai fost şi-un ideolog, părintele unei doctrine care i-a înfierbântat tâmplele şi l-a plimbat în lumea abstracţiunii printre strălucite arătări şi erezii... Există vre-unul măcar din aceşti amatori de parastasuri care să poată invoca vre-un cât de modest scrupul teoretic în al său *curriculum vitae*? Ba nu zău, luaţi-i pe rând pe diverşii conducători de stat, încărcăţi de toate bunătăţile unei Români cu a cărei înfăptuire n'au avut nici în clin nici în mână, şi admiraţi încăodată capriciul destinului sgârçit cu urşitorii de visuri şi risipitor până la desgust uneori cu atâtea animale domestice...

Ne putând stoarce nimic, deci, din inima celor prezenţi, bronzul din Sălaj rămâne deocamdată învelit în întunec şi lasă pe seama altora sarcina de-a-i fixa rostul în conştiinţa posterităţii.

* * *

Paralel cu pomenirea de mai sus s'a desfăşurat a doua zi tocmai adunarea noastră dela Blaj, care s'a pus şi ea sub ocrotirea unor tradiţii din trecutul Ardealului.

Nu cred că trebuie să comentez ecoul acestei întruniri politice în toate straturile poporului de pe Târnavele stăpânite încă de boiili regimului, fiindcă nu țin câtuş de puţin să intru în controversă de opinii cu clarissimii dela *Unirea* din Blaj, cari susţin că în ziua de Sfânta Marie cele două turnuri ale catedralei de-acolo n'au auzit decât osanale la adresa lor. Pentru o asemenea surzenie inveterată se vor găsi cândva argumente mai palpabile şi ceva mai groase decât condeiul. Să trecem şi peste semnificarea politică a momentului şi să nu tragem concluzii de astădată din grozava înverşunare cu care miile de ţărani şi-au strigat osânda fostului secretar al consistoriului din Blaj. Trebuie să împrăştiem însă nedumerirea acelor cari n'au înţeles că mergerea noastră la Piatra Libertăţii, dincolo de sbuciumul prezentului, a ținut să afirme linia de continuitate a luptelor noastre de desrobire. În adevăr, în perioada actuală, pe care şi-au pus pecetea atâtea escamotări vecine cu escrocheria, rar am văzut o mai sinistră şi mai paradoxală minciună ca legenda că Blajul istoric ar aparţine stârpiciunii pensionarilor lui de azi. În definitiv, ce face să tresară în noi acest mănunchiu de case semănate

împrejurul castelului feudal al lui Apafi, dacă nu emanația spirituală a vechilor locatari coborâți în mormânt? *Ideia națională, duhul cărturesc și suflul revoluționar*, iată cele trei strune din care Blajul veacului al nouăsprezecelea a cântat sufletului românesc, Blajul actual de toate trei e perfect afon, și de pe partea acționarilor lui de azi cântecul s'ar fi isprăvit demult, dacă flacăra nu s'ar fi mutat în alte suflete care s'o ducă mai departe.

La drept vorbind, ce atribuții am îndeplinit aici de un sfert de secol, noi o seamă de cărturari ardeleni cari ne ținem strâns laolaltă împotriva prostiei, dacă n'am ascultat impulsurile tradiționale ale chiliilor mănăstirești din Blaj? Unde a fost găzduit patrimoniul intelectual al lui Cipariu și Bunea, primind firește noul botez al vremii, dacă nu la revista *Lucașărul*, care publica strofe împletite din fiorii unui vis, în vreme ce potențaii de azi se căinau pe unguerește lângă fusta maicii lor?... Sentimentul diferențierii de rasă aceste fipare l'au propagat, care în mod normal s'au transformat în curând într'un crez politic, ridicând la valoare de dogmă unitatea națională pe deasupra granițelor vremelnice. Când a venit războiul, noi aveam cald în suflet fiorul de pe Câmpia Libertății și catechismul lui Bărnuțiu, de aceea n'am scris ploconeli Habsburgilor la *Reichspost*, ci dimpotrivă am strigat pe la adunări de popor în vechiul Regat, ca să urnim țara la luptă. Mai târziu, când unirea s'a realizat împotriva detractorilor ei, noi am tors înainte firul de demult, am călcat jigodia regionalistă, și după ce o trecătoare eclipsă de autoconservare a dat statul pe mâna aventurierilor, ne-am urmat cu aceiaș îndărătnicie acțiunea de lămurire a opiniei publice.

Vedeți bine, deci, că drumul la Blaj, de unde-am luat lumină, ne era pe deplin justificat, fiindcă mergeam la cuibul străvechiu al năzuințelor noastre...

Va trebui în curând și la Șimleu să ne ducem tot noi, dacă vrem să salvăm calea adevărului și să furișăm un zâmbet de mulțumire târzie pe chipul trudit al bunului Simeon Bărnuțiu...

OCTAVIAN GOGA

Mareșalul Averescu la Mărăști

După treisprezece ani, foștii combatanți, cu fâtlele încărunțite, s'au întâlnit din nou pe locurile unde se statornicise cândva frontul de apărare al Moldovei. Rândurile lor s'au strâns în jurul unei amintiri sacre, pentru pomenirea creștinească a celor căzuți cu fața spre dușman și pentru preamărirea gloriei vii a comandantului care i-a dus la biruință. Tot atât de senin, de calm și de sigur pe sine, în uniforma simplă de campanie pe care a purtat-o pe vremea războiului, s'a ivit printre vechii tovarăși de luptă Mareșalul Averescu, purtând, ca singură podoabă de sărbătoare, strălucirea unei lacrimi furișate în colțul ochilor întorși spre trecut.

Soarta oamenilor cari intră încă din viață în istorie e împletită din clipe de incomparabilă satisfacție și din emoții tari, tulburătoare. Ne gândim la imaginea duioasă a teribilului Clemenceau, contemplând la Saint-Hermine, în Vandea, propria sa statuie. Un simțământ foarte puțin banal, ca o plămădeală de orgoliu și de melancolie, trebuie să se fi strecurat atunci în sufletul moșului dârz care a mântuit Franța. Așa va fi primit și învingătorul dela Mărăști omagiile de recunoștință ce i s'au adus, semnele de distincție ce i s'au dat, consacrarea unanimă ce i-a încins fruntea, ca un nimb anticipat al nemuririi. Numele său a fost gravat de pe acum, în litere de aramă nepieritoare, la temelia României-întregite. Posteritatea se va îngriji să păstreze neatinsă moștenirea pe care i-o lăsăm.

Nu ne revine nouă sarcina de a caracteriza activitatea Mareșalului Averescu, în întreita sa calitate de profesor, scriitor militar și strateg. Am putea să amintim, cel mult, că întocmai ca Mareșalul Foch, generalismul victorios al armatelor aliate, el și-a pus în practică, pe câmpul de bătaie, principiile enunțate în cursurile dela Școala de Război. Această îmbinare fericită, singura care rodește fapte mari, între concepția abstractă a doctrinei și realizarea fără greș a acțiunii, apare ca o însușire dominantă comună tuturor mariilor conducători.

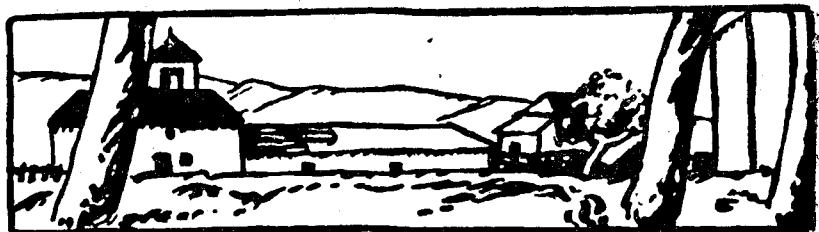
Nu vom face, de-așezăm, o descriere amănunțită a fazelor bătăliei dela Mărăști, arătând cu câtă dibăcie a fost pregătită ofensiva, cu cât meșteșug s'a folosit rețeta surprinderii, cu câtă minuțiozitate a fost organizat firul artileriei, cu câtă atenție a fost studiat terenul și cu câtă perspicacitate au fost orânduite valurile de asalt, pentru a smulge cu atâta autoritate, unui inamic experimentat, o izbândă strălucită, în care, în chip cu totul neobișnuit, atacatorul a avut mai puține pierderi decât cel atacat. Pentru a pătrunde secretul acestei strălucite operațiuni, — singura pe deplin reușită din întreg războiul nostru, — va fi de ajuns să recitim paginile clare, pe care însuș Mareșalul Averescu le-a scris, înfățișând propria sa acțiune cu atâta obiectivitate și cu atâta lipsă de vanitate, încât te simți aproape îndemnat să crezi, că nimic nu-i mai simplu decât să comanzi o armată și să câștigi o bătălie. Toate victoriile lui Napoleon Bonaparte sunt de o clasică simplitate.

Pentru noi, cari stăteam la începutul de vară a anului 1917 în vizuinile noastre de pământ săpate în malul Siretului, ca niște resorturi comprimate până la refuz, gata să sărim asupra dușmanului din față, instalat în căminurile părinților noștri, biruința cucerită la Mărăști mai are și o altă semnificație, dincolo de tainele artei militare. Inchidem ochii și ne aducem aminte. După avântul înaripat al trecerii Carpaților din noaptea sfintei Marii, după grăbita înaintare spre inima Ardealului, când nu pridideam să mutăm stegulețele pe hartă dela Brașov la Ghimbav și dela Târgul-Secuiesc la Praid, a urmat crunta ciocnire cu grelele divizii germane călite în iadul dela Verdun, care, târând după ele șiruri lungi de guri de foc, veneau să ne strivească sub enorma lor armură de oțel. Soldatul nostru, copleșit de număr, sub ploaia ucigătoare de schije, lipsit de armament, s'a împotrivit năvalei până la ultima posibilitate de rezistență. Vitejia sa ireproșabilă n'a putut să împiedice, însă, prăbușirea frontului.

După o iarnă cumplită, care a venit cu geruri tăioase, cu foame și cu tifos exantematic, eram iarăș de pază la hotarul Moldovei, re-născuți ca pasărea legendară, din cenușa propriilor noastre înfrângeri. Atunci a bubuit tunul dela Mărăști, atunci am dat peste cap diviziile germane spre Focșani, dovedind, nu lumii mirate, nu aliaților îngrijorați, ci nouă înșine, că forța noastră combativă a reinviat, că brațul nostru știe să lovească, și că nădejdea nu-i pierdută.

Minunea aceasta a săvârșit-o Generalul Averescu, acest neîntrecut organizator al încrederii în victorie. Căci bătăliile nu se câștigă numai cu armele neînsuflețite ale uzinelor, ci, înainte de toate, cu voința hotărâtă de a învinge. Biruitorul dela Mărăști a știut ca nimeni altul să galvanizeze energia colectivă și să-i redea credința în ea însăș. Să nu uităm această însușire. Țara va avea, poate, în scurtă vreme, nevoie de ea...

ALEXANDRU HODOȘ

Creditul agricol

Rolul economic al Băncii Naționale. — Situația desnădăjduită de astăzi. Soluții pentru ușurarea prezentului și asigurarea producției în viitor.

În România circularea numerarului se asigură prin institutul nostru de emisiune: Banca Națională a României. Dela ea pleacă numerarul în spre factorii productivi și se transmite lor prin sistemul nostru bancar în ființă. După cât știm, institutul nostru de emisiune nu are încă organizată o secție *hipotecară*, pentru asigurarea reescomptului creanțelor ipotecate.

Plafonul institutului nostru de emisiune este azi deschis, — deci liber pentru o nuanțare. Până în anul 1928, acest plafon era fix. Atât în trecut, cât și în prezent, acest plafon trebuie socotit a fi cu *caracter redus* față de situația schimbată a țării și necesitățile ei economice.

Azi, după cum reiese din rapoartele semestriale, plafonul institutului nostru de emisiune face aproximativ 21 miliarde lei. Această cifră este insuficientă. Numai pentru producția pământului ar fi necesară această sumă, iar pentru industrie și comerț alte 10 miliarde lei. Deci, numai pentru factorii productivi ar fi nevoie de 31 miliarde lei. La această cifră urmează să se mai adauge numerarul necesar pentru alte trebuințe ale vieții economice, care ar însemna alte 10 miliarde lei.

Concepția institutului nostru de emisiune față de producția agricolă ne este cunoscută din raportul anului 1930.

Acest raport spune: „Până la stabilizare, Banca Națională a fost nevoită să-și asume sarcina de-a finanța și industria și întreg creditul agricol, — sub toate formele lui. Reintrând în funcțiunea sa normală monetară, Banca Națională a României nu mai poate face prin însăși funcțiunea ei decât reescompt pe termen scurt. Rămâne dar, ca creditul agricol, în formele sale specifice, și creditul hipotecar și de investiții în general, să-și găsească sprijinul în puținele economii naționale în colaborare cu capitalul străin.“ *Atât!*

Acest raport lămurește totul. Institutul nostru de emisiune crede că „funcțiunea sa monetară“ se reduce numai la „reescompt pe ter-

men scurt", în care nu vor putea intra creanțele creditului agricol. Mai crede, că acest credit trebuie „să-și găsească sprijinul în puși-
nele economiei naționale în colaborare cu capitalul străin.”

Această concepție înseamnă, că agricultura țării, cu toate ramu-
rile ei de producție, este scoasă din circularea normală monetară și
silită să recurgă la sprijinul dubios al pușinelor economiei naționale și
la colaborarea și mai dubioasă a capitalului străin. Inseamnă că,
România cu o întindere de 295.000 km.² și cu o populație de 17
milioane de locuitori, dintre cari 80% se îndeletnicesc cu cultura
pământului, pur și simplu nu are izvor de numerar, nu are sprijin la
institutul de emisiune. Inseamnă, că stabilizarea s'a făcut în detrimen-
tul producției agricole, încurajând și mai mult supremația capitalului
la noi în țară.

Nu înțeleg, cum poate să-și schimbe un institut de emisiune
concepția sa de circulare monetară brusc, de pe o zi pe alta, când
știut este, că o astfel de schimbare poate produce perturbări grave
în rentabilitatea producției economice dintr'o țară. Felul cum această
schimbare s'a produs la noi, dă mult de gândit celor cari știu că o
asanare economică nici nu se poate închipui fără o circulare normală
monetară. Involuntar se impune o întrebare: Structura institutului
nostru de emisiune este oare bine concepută?

În cursul istoriei am mai văzut o concepție similară la institutul
de emisiune al imperiului habsburgic între anii 1816—1878. În acel
timp acest institut de emisiune a operat cu un plafon redus, cu rees-
compt pe termen scurt, izolând complet producția agricolă. În No-
embrie 1873 plafonul acestui institut a fost de 373 milioane florini.
Era așa de redusă această cifră față de necesitățile imperiului, încât
a făcut imposibilă orice circulare de numerar. Urmărilor activității
acestui institut apoi au fost fatale pentru situația economică a popoa-
relor din Monarhie. Criza perpetuă de numerar, dobânzile exorbitante
au omorât orice inițiativă în viața economică, au anehiat capacitatea
de producție a factorilor productivi, a produs o sărăcie generală de
nedescris, iar imperiul a ajuns în pragul falimentului economic.

În astfel de împrejurări s'a născut la 1878 prin legea nr. XXV
institutul de emisiune: Banca Austro-Ungară. Organizarea acestui
institut s'a făcut apoi cu totul pe alte baze. Pentru asanarea vieții
economice s'a reglementat și camăta. Legile din 1877 nr. VIII, din
1883 nr. XXV, prevedeau măsuri și sancțiuni pentru introducerea unor
dobânzi mai reduse în viața economică. Dela anii 1878 începând, a
trebuit să treacă însă câteva decenii, până când viața economică a
prins a se normaliza, așa de adânc era înrădăcinată destrămarea
factorilor productivi.

Situația dintre anii 1816—1878 a imperiului habsburgic este
pe cale a se declara azi în România. Plafonul redus cu felul lui de
circulare monetară va produce și la noi aceleași manifestațiuni în
viața economică. Acest plafon fiind insuficient nu va putea satisface
cererile de numerar și astfel se va perpetua și la noi o criză in-
continuă. Dela 1922 începând, această criză se declară tot mai acut.

În urma ei vine camăta uzurară, care a anemiat factorii productivi și a sărăcit gospodăriile particulare. Azi industria suferă; nu poate suporta impozitele, nici dobânzile grele, nici lipsa de consumațiune. Azi agricultura este în agonie; nu poate suporta nici camelele uzurare, nici deprecierea produselor sale. Ne paște pe toți sărăcia într-o țară binecuvântată de Dumnezeu. Și aceasta exclusiv din reacredința unora și din nepriceperea altora.

Această situație se mai agravează la noi și prin politicianismul deșăntat, care se deslănțuie în viața noastră de stat. Partidele, cari vin la putere încurcă statul și bugetul lui cu înființări de instituții fără rost. Nu există stat în lume, care să fie încărcat cu atâți funcționari ca țara noastră. Budgetul statului crește mereu, impozitele sunt tot mai mari. La noi statul și Banca Națională aruncă asupra factorilor productivi sarcinile cele mai grele, și abia după ei urmează ceata creditorilor. Și este trist, că nu se vede nicăiri nici un început de îndreptare. Biata țară este un obiect de experimentare pentru toți analfabeții și nepricepuții, aruncați de valul votului universal la conducerea țării.

În această stare generală de sărăcie se impune o serie de întrebări: Ce va fi cu creditul agricol? Ce va fi cu împrumuturile agricole existente? Ce va fi cu camelele lor? Cum să normalizăm aceste împrumuturi? Unde să începem, ca să nu perturbăm și mai mult viața economică?

În fața acestor întrebări să fixăm odată realitatea adevărată.

Împrumuturi simple agricole nu se fac în prezent, deoarece ele nu sunt admise în reescompt.

Împrumuturi pe anuități nu se fac, deoarece nici „pușinele economii naționale“ și nici „capitalul străin“ până în prezent nu au înființat instituții prevăzute de lege în acest scop, iar cele cari sunt în ființă nu pot satisface nici pe departe cererile existente.

Împrumuturile agricole, care se practică astăzi sunt distrugătoare din pricina camelelor uzurare și a crizei mondiale agricole.

Aceasta este azi realitatea. În fața ei sunt a se grupa soluțiile ce se impun. Aceste soluții le-am grupa în două categorii:

1. *Pentru reglementarea datoriilor existente ale agricultorilor se impun măsuri cu efect imediat. Să regulăm prezentul, ca să ușurăm imediat viața agricultorilor.*

2. *Pentru reglementarea împrumuturilor din viitor ale agricultorilor se impun măsuri pentru pregătirea posibilității acestor împrumuturi. Să pregătim terenul și condițiile potrivite pentru realizarea lor.*

ION IACOB

După 50 de ani

— Iosif Hodoș —

Cincizeci de ani se împlinesc dela moartea lui Iosif Hodoș, despre care, motiv ar fi să se vorbească la Târgu-Murăș, depe unde se trage neamul; la Cluj, unde în 1848 a început și el revoluția sa; în Zaránd, unde a administrat în folosul și spre binele românilor; în Sibiu; la București, în Academia Română, al cărei membru a fost. Descendenți de bună ereditate i-au dus numele mai departe, societatea pentru care s'a consumat l-a dat uitării. Îi aducem aminte, că fafă de el ea are încă vreo datorie de împlinit.

Pe tatăl lui, preot în Band, îl chema Vasile și era de origine din satul Berghia; pe mama, Teodora Tell. (Pentru ce izvorul meu scrie cu doi *ll*, nu știu).

În vârstă de 7 ani Iosif a fost luat din Band și dus la Târgu-Murăș la cartea, ce-o învătă în limba latină și ungurească. Trecând și prin Blaj, în epoca lui Bărnuf cel răsvrătit, el ajunse la Cluj, în anul 1845. Aci învătă dreptul, sfârșind în 1848, în 24 Iunie.

Revoluția era 'n curs.

Tânărul de 19 ani și câteva luni — căci se născuse 'n 28 Octomvrie 1829 — nu ezită de-a-și face datoria și luă rang de vice-prefect. Peripețiile revoluției îl aruncară 'n Moldova, de unde ajunse la București, iar de-aici iarăș în Transilvania (Iulie 1849).

Este de crezut că experiența din Moldova și Muntenia va fi fost prilej să cugete la problema dacoromână, ce se *pusese*; dar și la greutățile cu care ea se va realiza — cine știe când?!

În 1850, prin Aprilie, Iosif Hodoș era la Viena, un posomorât centru politic, dar centru cultural și artistic mult mai viu decât cred cei ce au numai o idee populară despre Viena „poșoptistă“. În aceeaș lună,

1853, el continua studiile la Padua, la o universitate, despre care astăzi trebuie să știm că era tot austriacă.

Prezența în regiunile italiene ale împărăției a lui Hodoș, Papiu, Bărnuț, după care și alții au plecat într'acolo, a fost o deschidere de porți pentru neo-latinismul încolțitor și la noi.

După cele două serii de studii, întrerupte de revoluție, doctorul în drept se întoarse acasă. Și rămase acasă.

Dacă Iosif Hodoș ar fi imitat pe vărul său A. Papiu-Ilarianu, ar fi avut, de sigur, parte de aceleași îmbrățișeri de care s'a bucurat Papiu, și pe care acesta le-a și respălit îmbrățișând din parte și toate problemele românismului, devenind în Țară un centru de propagandă panromânească, în viață, în politică, în știință.

Rămase, însă, acasă.

Aici cariera lui a fost mai simplă. Practicant de avocat, fixat în locul de o căsătorie, apoi avocat, în sfârșit vicecomite în Zarand, deputat și președinte de tribunal.

Am zis mai simplă, pentru că nici Transilvania austriacizată de absolutism, apoi strânsă în curelele dualismului, nici mișcarea internă în lăuntrul instituțiilor pur naționale, nu îngăduiau sboruri ca ale lui Papiu, care deveni ministrul lui Cuza-Vodă, plănuitor și făuritor de forțe sociale și politice — evidente imediat.

În cele din urmă, Hodoș în aceste instituții își depuse ultimele sale puteri, ca raportor în consistoriul dela Sibiu și ca secretar al „Astrei“.

Dar omul născut să fie *cineva* nu a putut să facă niciodată. Drept este că primele lui scrieri sunt foarte sumare, ca de ex. un rezumat din dreptul roman, și principiile de drept natural, apărute într'o revistă, spuse pe scurt, fără focul agitatoric care nu i-ar fi stat rău; dar nu-i mai puțin adevărat că, și la el, dreptul natural mișcă gândirea celor ce mai ales aveau nevoie de aceasta; era vorba de gândirea cetitorilor *Foai pentru minte*, dela Brașov. Foia aceea, astăzi, apare ca un cavou în care doar istoricul literar mai intră ca să afle 'n slovă veche *sâmburi de-ai* dezvoltărilor ulterioare. Epoca literară a lui Iosif Hodoș, înțeleg epoca ce nu va fi uitată, este cea de pe la 1866/67, dela chemarea sa în Societatea Academică, transformată în Academie Română. De-aici i-a venit sarcina să se ocupe cu traducerea și cu publicarea lui Dimitrie Cantemir, o figură literară oarecum desgropată de Academie și popularizată de ea, soarță pe care descripția Moldovei și cronicul publicat în Moldova nu i-o asiguraseră.

În același timp (1871) Hodoș scrisese una din cele mai sprintene și mai sobre broșuri politice-ardelenești, despre români și constituția Transilvaniei. În broșura aceasta se găsește intercalată *singura* descripție reușită despre acea zi în care în Cluj s'a votat unirea Ardealului cu Ungaria, la 1848; reușită este, fiindcă Hodoș fusese martor ocular al tumultului din sala Dietei și din strada agitată. Sentimentele

cu care el a trăit acea zi nu l-au părăsit niciodată; în ele sunt de căutat rădăcinile tendințelor care l-au dus și la scrierea din 1871.

Mie mi se pare, însă, că Iosif Hodoș era mai viu ca orator. Să citez numai două cazuri.

Întâiul: Pe șoseaua Ploiești—București, în trăsură, înaintau membrii ardeleni ai Societății Academice. Bucureștenii, pentru care serbătorile culturale ce aveau să urmeze erau o auroră daco-romană, i-au primit admirabil. Cuvântările ardelenesti au fost sfoase. Atunci luă și Hodoș cuvântul. Prudent în formă, dar cu vivacitate neolatină, el rosti un discurs scurt, dintre ale cărui rânduri dogorește și astăzi căldura inimei care se descoperia în aerul Țării, în auzul lumii care-l aplauda energic. Hodoș preamăria *libertățile* Țării!

Al doilea: În parlamentul dela Pesta, Hodoș a ținut cuvântări remarcabile. Una dintre cele mai caracteristice pentru el este aceea prin care cerea ca statul maghiar, din nenorocire „patria” lui încă, să contribuie la *înființarea teatrului român*, cu care o societate națională începuse a se ocupa. Ideia *culturală*, nu cea numai politică, strălucea în vorba lui bine improvizată.

Datoria „Astreii”, sau a vreunui editor într’adevăr național, ar fi un volumaș c’o biografie, chiar „subțire” (vorba lui Eminescu), dar cu *texte* din tot scrisul lui Iosif Hodoș și din cuvântările lui. Pentru educația națională a generațiilor de astăzi s’ar deschide un izvor uitat; și s’ar ivi cazul că am face dreptate unui suflet care s’a mistuit în pregătirea vremilor de astăzi. În sufletul acela a sclipit *aur*. Pentru ce n’ar mai sclipi?

Mortul dela 27 Noemvrie 1880 (st. v.) merită măcar atâta înviere.

G. BOGDAN-DUICĂ

Iosif Hodoș la 1867

La 1 August 1867 s’a inaugurat societatea literară din care s’a dezvoltat repede Academia Română.

La București, la „capetul grădinei dela șosea”, lume multă; primarul Capitalei salută pe oaspeții din Ardeal sosiți pe șosea în trăsură; lumea tremura dacoromânește; fanfarele sunau — erau ale *gardei* naționale; bătrâni, juni, femei, copii, toți erau veseli.

La salutul primarului răspunde un ardelean de inimă mare: *Iosif Hodoș*.

„Vă salutăm cu iubire, frați liberi din România liberă; suntem fericiți de-a ne afla în mijlocul vostru, unde cuvântul este liber; e frumoasă libertatea voastră; nu v’o invidiem însă, ci o dorim și pentru noi; o dorim și lucrăm și o sperăm”.

Ce cugetă secătura antifregătenistă cetind acum astfel de vorbe de nădejde?!

După o idee despre unitatea limbei („dela Tisa până la Marea Neagră“) Hodoș conține:

„Libertatea este dreptul tuturor. Românul o cere cu gura, o pretinde în numele dreptului, și când i se contestă o dobândește cu mijloace morale ori materiale, după împrejurări“.

Firește, urmară urări puternice, scrie *Românul*.

Ce va fi zis consulul austriac cetind pe Hodoș?

În tot cazul este sigur că la deschiderea oficială din 1 (13) August, el nu s'a prezentat. Dintre agenții diplomatici ai puterilor străine s'au prezentat numai al Italiei și al Serbiei; al Franței lipsea din Capitală. Din „împrejurări independente de voința sa“, înștiință I. Brăfianu — Măria Sa Domnul nu putuse să vie, dar se anunțase pentru altă ședință.

Dacă Franța era simpatică, iar Italia și Serbia de față, — ce putea să zică consulul austriac? Se înțelege.

Însă în *Românul* din 10/22 August „Unu membru de peste Carpați“ al Societății Academice publică o scrisoare de fereală. În ea să află și pasajele care urmează: „Am venit, d-le redactore, părăsindu-ne pentru un timp afacerile noastre publice și private; și, venind aici, după ce ne-am expus suspiciunii guvernelor sub care trăim, că venirea noastră are tendințe politice, nu am așteptat dela confracții noștri decât să fim cruțați, luând în vedere greaua pozițiune în care ne aflăm față cu guvernele cărora suntem supuși. Declaram dar, că — scopul venirii noastre aici nu a fost și nu este decât curat literar; și sper că lucrările societății... vor confirma adevărul acestei declarațiuni. Da! Nu am venit pentru alta decât ca să facem gramatica... și un dicționar*). Am venit să stabilim o ortografie“.

Firește, se găsisse un cadru pentru ideea că înainte de orice dacoromanism trebuie gramatică, dicționar și ortografie; acel „unu membru“ se apăra, vezi Doamne, de „coteriile politice“.

Era însă o pură lașitate; consulul austriac va fi fost cel mai vesel bucureștean cetind, în 11 August, „declarațiunea“ membrului academic din Ardeal.

A rămas necunoscut.

Păcat!

Iar Iosif Hodoș amenințase chiar cu revoluția; căci revoluție prezicea amenințarea cu *mijloace materiale, după împrejurări!*

G. B.=D.

*) Bravo lui! G. B.=D.

Românii din Banatul sârbesc

În lucrarea autorului sârb, dr. Vladimir Margan: „*Monografia Podunavske Oblasti*“,*) apărută anul trecut la Panciova, găsim date foarte bogate cu privire la situațiunea politică, socială și culturală a românilor din Banatul ce aparține centrului administrativ al Semendriei, numită Regiunea Dunării. Aceste date sunt cu atât mai vrednice de luarea noastră aminte, cu cât ne zugrăvesc un tablou extrem de trist și față de care va trebui să reacționăm cu cea mai mare grabă și cu mijloacele cele mai eficace.

Cea mai mare calamitate în organismul social al românilor din Banatul sârbesc este continua lor scădere la număr. Fenomenul acesta este cu atât mai îngrijorător, cu cât el nu constituie o apariție nouă, datorită războiului, ci datează de multă vreme. Statisticile ungare l-au înregistrat, sporadic, încă dela 1869, printre românii din sudul Banatului și care, după cum se va vedea din datele de mai jos, ne amenință acum cu pieirea sigură.

Iată în ce proporție a scăzut numărul românilor în cele patru circumscripții publicate în monografia amintită:

	la 1900	la 1910	la 1921
In circ. Alibunar au fost:	16.862	16.361	15.413
„ „ Biserica=albă:	9.217	10.040	7.895
„ „ Vârșeț:	14.571	14.580	12.941
„ „ Cuvin:	5.243	5.668	4.717
In total:	47.267	46.649	40.966

În acelaș timp, mișcarea celorlalte neamuri conlocuitoare a fost următoarea:

Sârbi, în total:	66.387	71.162	72.893	(sârbo=croați)
Germani, „ „	47.264	46.250	45.809	
Maghiari, „ „	15.275	19.975	17.812	

*) Vol. I. p. p. 150—151, 196, 398, 407—408;
Vol. II. p. p. 17—29, 42—45, 52—53, 62—63.

De fapt, după războiu numai unghurii și șvabii arată o tendință fermă spre creștere. Românii dau hotărât înapoi, iar sporul numeric și procentual al sârbilor, în epoca postbelică nu provine dintr'o creștere normală a populațiunii, ci din una artificială, alimentată pe două căi: una administrativă, prin operațiunile de recensământ și alta de colonizare.

În circumscripțiile administrative bănățene din regiunea Dunării (Alibunar, Vârșeț, și Cuvin) în epoca dela 1919—1927, s'au înființat 14 colonii sârbești, cu un număr de 4677 suflete, cari evident ridică enorm procentul elementului sârbesc acoperind golurile cari, la români rămân deschise, ceea ce firește, pentru noi nu poate constitui vreo consolare.

La acest loc trebuie să reținem faptul politic foarte important, că pe lângă fiecare comună omogenă românească s'a înființat câte o colonie de sârbi. Astfel, lângă Vladimirovaț (cu 4507 români la 1910) ființează dela 1921 o colonie de sârbi cu 360 suflete, și un hotar de 1356 iugere cadastrale; lângă Seleuș (cu 2540 români la 1910), există dela 1922 o colonie de 27 suflete cu un hotar de 498 iugăre; lângă Straja (cu 1544 români la 1910) sunt două colonii: una din 1919 și alta din 1922, numărând 58 suflete, cu un hotar de 1105 iugăre și așa mai departe.

Tabloul procentual al diferitelor naționalități, în aceleași circumscripții (Alibunar, Vârșeț, Biserica-Albă și Cuvin), se prezintă în modul următor:

Naționalitatea	A n u l			mai puțin	mai mult	mai puțin	mai mult
	1900	1910	1911	—	+	—	+
				In anii			
				1900—1921		1910—1921.	
Sârbi și Croați	37·12	37·54	39·77	—	2·65	—	2·23
Alți Slavi	1·10	1·13	2·90	—	1·80	—	1·77
Români	25·17	24·25	22·35	2·82	—	1·90	—
Maghiari	8·38	10·38	8·63	—	0·25	1·75	—
Germani	25·92	20·04	24·98	0·94	—	—	0·94
Alți	2·31	2·66	1·37	0·94	—	—	0·71

Luând ca bază de calculație o populație omogenă, din satele unde românii nu trăesc amestecați cu alte neamuri, în epoca dela 1910—1928 ni se înfățișează următorul trist tablou:

No. curent	Numele comunei	Numărul locuitorilor la 1921	Numărul total		S p o r			
			născuți	morți	în cifre absolute		la 10.000 locuitori	
					+	-	+	-
1	Vladimirovaț	4246	2056	2614	-	558		1314
2	Seleuș	2523	1079	1212	-	133		527
3	Nicolinț	3233	1267	1424	-	157		481
4	Coșteiu	1949	685	912	-	227		1165
5	Sântioan	1452	695	656	-	-	268	-
In total		13.407	5782	6818	-	1036	-	773
Anual			321	578	-	57		43

În timp ce românii au o pierdere anuală de 43 suflete la 10.000 de locuitori, în comunele omogene sârbești, aceștia înregistrează un spor de 35 la 10.000 locuitori, ungurii de 124, iar nemții de 57 suflete anual. În comunele cu populație mixtă sunt alte raporturi, de cari însă, nu ne îngăduie spațiul să ne ocupăm aci.

Cu toată exactitatea cu care s'a lucrat la această monografie, credem, că statistica iugoslavă nu dovedește decât tendința spre scădere a populațiunii românești; cifrele în sine, în anumite direcțiuni sunt exagerate. Cu deosebire se observă aceasta în comunele urbane, unde se face mai multă politică. Așa de exemplu: în Biserica-Albă, unde statistica ungară arăta la 1900 un număr de 869 români, la 1910 mai mult decât dublu, adică 1806 români, statistica iugoslavă din 1921 îi reduce la abia 627, ceea ce ar însemna, că populațiunea românească a acestui oraș a scăzut, în epoca dela 1910—1921, cu aproape 1200 suflete. Este adevărat, că mulți români au trecut în România, că mulți vor fi pierit în războiu, dar pierderea în nici un caz nu poate fi mai mare de 50%. Bănuiala aceasta a noastră o întăresc și datele

cu privire la orașul Vârșeț, unde statistica ungară indica la 1900 un număr de 753 români, la 1910, 879, iar statistica sârbească din 1921 nu mai arată decât 471 români.

Spuneam că la oraș sârbii fac mai multă politică. Despre aceasta am avut ocazia să mă conving personal. Vizitând orașul Panciova acum un an de zile, fiind zi de sărbătoare m'am adresat unui cleric sârb rugându-l să-mi spue unde este capela românească. În loc să mă satisfacă și-a exprimat indignarea, că am îndrăznit să presupun că în Panciova ar exista români, și mai ales biserică. Și totuși, în orașul Panciova există parohie românească cu circa 800 de credincioși și o capelă.

Este interesant, că statistica sârbească din 1921 recunoaște existența unei minorități românești și pe malul drept al Dunării, în cele șase districte din vechea Serbie aparținând centrului administrativ al Semendriei, în număr total de 545 suflete. Astfel, în întreaga regiune a Dunării, adică în cele patru districte din stânga Dunării (Banat) și cele șase din dreapta acestui fluviu (vechea Serbie), după statistica din 1921 ar trăi un număr de: 41.511.

Proporția dintre diferitele naționalități, în întreaga regiune a Dunării, în cifre absolute și procente este următoarea:

In regiunea Dunării			In Banat	In Vârșeț	In Biserica Albă
Sârbi și Croați	279,333	71'38	39'77	37'15	27'67
Sloveni	990	0'25	0.50	0'54	0'34
Alți Slavi	4,530	1'16	2'40	1'82	7'30
Italieni	29	0'01	0'01	0'01	0'02
Germani	45,956	11'72	24'98	49'03	53'82
Maghiari	15,966	4'07	8'63	9'01	3'83
Albanezi	56	0'01	0'02	0'02	0'22
Români	41,511	10'58	22'35	1'74	6'50
Alți	3,207	0'82	1'34	1'62	0'30

În întreg cuprinsul statului iugoslav, cât și în diferitele provincii, raportul procentual este după cum urmează:

După statistica din 1921	În statul Iugoslav	În Serbia de nord	În Banat, Bacika, Barania	În regiunea Dunării
Sârbi și Croați	74.4	93.3	37.2	71.38
Sloveni	8.5	0.1	0.6	0.25
Alți slavi	1.5	0.2	4.9	1.16
Români	1.9	5.4	5.4	10.58
Italieni	0.1	0.0	0.0	0.01
Germani	4.3	0.2	23.8	11.72
Maghiari	3.9	0.1	27.7	4.07
Albanezi	3.7	0.1	0.0	0.01
Alți	1.7	0.6	0.4	0.82

Din acest tablou este demn de reținut, că în Serbia de nord singura minoritate remarcabilă o constituie românii, care raportată la numărul total al populației este de 5.9 la sută. În Iugoslavia întreagă minoritatea românească este reprezentată cu circa 2 la sută.

Românii din regiunea Dunării au un număr de 15 școli primare (în care intră și grădiniile de copii și școlile pentru adulți) cu limba de propunere sârbească, alături de care, cel puțin în statistică, este admisă și cea românească. Cu limba de propunere românească sunt 41, număr în care intră, ca și mai sus, toate categoriile de școli primare; în total ar fi deci, 57 școli primare zise românești. Trebuie să fim sceptici în această privință, deoarece în momentul de față nu sunt în cuprinsul Iugoslaviei decât circa jumătate atâția învățători de naționalitate română în comparație cu numărul școlilor. În multe școli zise românești funcționează învățători sârbi și ruși, dela cari, evident, nu pricepem cum ar putea elevii să învețe carte românească. Din punct de vedere național, instrucțiunea făcută în asemenea con-

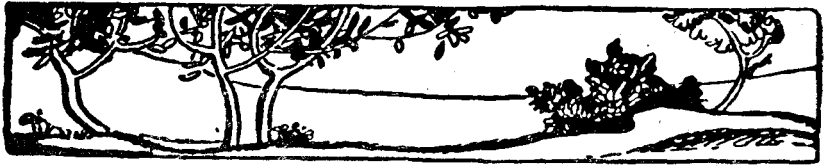
diŃiuni, nu credem sǎ depǎŃeascǎ mǎsura vechilor Ńcoli bǎnǎŃene de-
scrise ĩn cronica mǎnǎŃtirea din FruŃka Gora Ńi care, vorbind despre
progresul Ńcolarilor de pela mijlocul veacului al XVIII-lea, zice:
„*citati znajet malo, pojati po malo, pisati ne znajet*“. (Ceti Ńtie puŃin,
a cǎnta tot puŃin, sǎ scrie nu Ńtie).

ĩn legǎturǎ cu starea culturalǎ a romǎnilor din Banatul sǎrbesc
trebuie sǎ evidenŃiem un fapt foarte curios Ńi anume, cǎ Ńvabii deŃi nu
depǎŃesc decǎt cu maximum 2% numǎrul romǎnilor din aceastǎ re-
giune, ei au un numǎr de 105 Ńcoli primare germane, adicǎ un nu-
mǎr ĩndoit decǎt al acelora romǎneŃti. ĩn afarǎ de asta, la liceul de
stat din VǎrŃeŃ existǎ o secŃie germanǎ, ĩn timp ce romǎnii nici nu
ĩndrǎznesc sǎ se gǎndeascǎ la aŃaceva. DiferenŃa aceasta isbitoare de
tratament provine, probabil, din tratatul nostru de alianŃǎ cu sǎrbii,
care, dupǎ cum se vede, constituie cea mai serioasǎ piedicǎ ĩn calea
propǎŃirii elementului romǎnesc din Iugoslavia. Ńvabii, fǎrǎ a se ĩn-
china la icoana politicǎ a Micii Antante, ĩŃi vǎd existenŃa lor etnicǎ
Ńi culturalǎ incomparabil mai bine asiguratǎ.

ĩnsfǎrŃit, din monografia sǎrbeascǎ amintitǎ aflǎm un amǎnunt Ńi
cu privire la tendinŃele culturale Ńi politice ale sǎrbilor din Banatul
romǎnesc. Toma N. Irovici, directorul liceului de stat din Biserica-albǎ
Ńi fostul meu profesor de latineŃte, fǎcǎnd istoricul acestei Ńcoale scrie,
cǎ 5—6% din elevi ĩl dau satele sǎrbeŃti din Valea Dunǎrii, din
aŃanumita Clisurǎ. Aceasta constituie un fapt „*ce dovedeŃte con-
ŃtiinŃa sǎnǎtoasǎ a pǎrinŃilor sǎrbi de acolo. AŃeŃti elevi nu peste
mult vor fi pionerii sǎrbismului Ńi culturii noastre*“...

ĩncheind aceste rǎnduri nu ne putem ĩnǎbuŃi melancolia Ńi ĩn-
trebǎm: unde se preparǎ, oare, pionerii romǎnismului de dincolo de
frontierǎ, cǎci insuficienŃa noastrǎ vigenŃǎ nu ne ajutǎ sǎ-i putem
descoperi.

P. NEMOIANU

Cronica politiceii interne

Ieșirea din robia minciunii

Pretutindeni, pe tot cuprinsul Ardealului, asistăm astăzi la un fenomen îmbucurător, pe care ne-am permis să-l profesim mai de mult. Falimentul demagogiei se înfăptuiește sub ochii noștri. Biata mulțime prostită cu minciuni și afățată cu făgăduieli a început să se trezească de-abinelea, pricepând în sfârșit, că încrezătoarea-i naivitate era cât pe aici să împingă țara la dezastru. În schimb, gălăgioșii profesioniști ai atâtor întreceri electorale au intrat parcă în pământ. Nu se mai arată pe la nicio răspântie, iar alegătorii păcăliți îi așteaptă zadarnic să le ceară socoteala.

Haimanaua electorală, care cutreera până mai ieri satele cu traista în băț, după voturi, are acum palat la oraș, automobil în garaj și vizitează Londra în *sleeping-car* pe socoteala țării...

În asemenea împrejurări, nu-i de mirare că încrederea populară se întoarce din nou către acei conducători ai vieții noastre publice, cari, refuzând să răscolească poftele clasei nevoiașe, n'au promis atât, dar și-au închinat toate puterile lor de muncă intereselor obștești. Chipul curat al Mareșalului Averescu răsare din nou, ca unicul liman salvator, dincolo de mocirla nesănătoasă în care s'a nămolit astăzi politica românească.

Așa se explică neașteptatul succes, pe care l'a înregistrat marea adunare a partidului poporului dela Blaj, unde câteva mii de țărani de pe valea Secașului și a Târnavelor au venit să strige protestarea lor împotriva cârmuirii actuale. Bineînțeles, gazetele național-țăraniste, începând cu *Patria* prefectului Z. Boilă și sfârșind cu *Unirea* canonicului Al. Russu, au încercat să mascheze înfrângerea suferită, afirmând cu cea mai desăvârșită nerușinare, că la întrunire n'au participat mai mult de 1000—1500 persoane. Noi, însă, cari am fost de față, cari am văzut marea de capete umplând dela o margine la cealaltă enorma piață din inima Blajului, — cari am auzit cu urechile noastre furtuna de huiduieli ce se pornea de câte ori se pronunța numele d-lui Iuliu Maniu, — ne-am lămurit definitiv asupra destinului așa zisei popularități a acestuia.

De altminteri, la ce vor putea să slujească ridicolele escamotări ale presei guvernamentale? Campania de întruniri a partidului porcului va continua în toate colțurile acestei provincii, și adevărul va ieși în cele din urmă la iveală. O antipatică legendă politică moare înaintea ochilor noștri, sub propriile noastre lovituri.

Să binevoiască să se prezinte toți aceia, cărora le pare rău...

Schimbarea de guvern

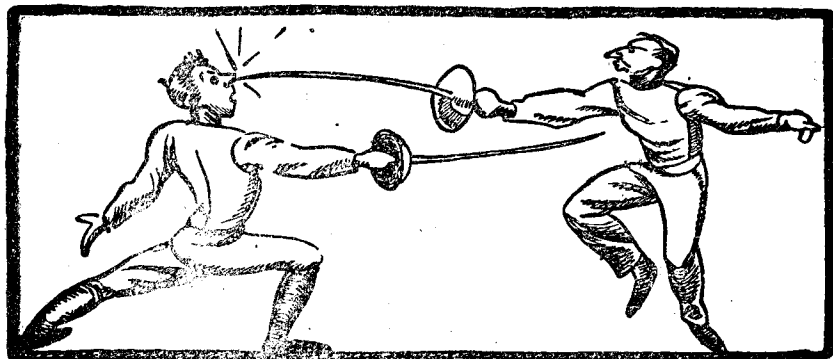
Nici presa favorabilă dlui Iuliu Maniu nu mai îndrăznește să nege, că zilele guvernului actual sunt numărate. Cel mai pârlit țigănuș de pe calea Victoriei știe astăzi, că ne găsim în preajma unei schimbări de regim. Aventura național-țărănistă se prăbușește în mijlocul rușinei proprii și a mizeriei generale. Autoritatea morală a actualilor cărmuitori se poate măsura după ceasurile pe care d. dr. Aurel Dobrescu, unul din stâlpii partidului, le petrece zilnic în cabinetul judecătorului de instrucție, cu teama foarte justificată că în cele din urmă va fi oprit acolo definitiv. Iar capacitatea lor de organizare se poate judeca după desnodământul contractului Stewart pentru refacerea șoselelor, reziliat înainte de a se pune în aplicare...

Rămâne de văzut, care va fi deslegarea crizei. La rubrica reportajului politic se lansează diferite formule, dintre care cele mai multe sunt imposibile, iar câteva de-adreptul ridicole. În unele cercuri politice cu pretenții de seriozitate există chiar o tendință ciudată de a complica lucrurile, prezintăându-se drept ideală soluția cu cei mai puțini sorți de reușită.

S'a pornit, astfel, de către anumiți oameni, cari n'au reușit niciodată să se fixeze politicește, o adevărată campanie împotriva guvernelor de partid, afirmându-se, că acestea, cu majoritățile parlamentare compacte de care dispun, sunt înclinate să exercite o tiranie răufăcătoare asupra întregii vieți publice. Idealul spre care ar trebui, deci, să tindem, ar fi compoziția împeștrită a parlamentului francez, unde, nicio grupare politică neavând majoritatea, guvernul se înfățișează totdeauna ca expresiunea unei colaborări impuse de împrejurări.

Noi nu înțelegem însă, de ce am invidia o situație din care nici Franța nu știe cum să scape. Parlamentarismul nu înseamnă anihilarea reciprocă a energiei creatoare în politică, ci numai colaborarea armonică dintre puterea executivă și reprezentanții aleși ai națiunii, — fără demisii în alb! Deci, noi credem în necesitatea unei guvernări unitare, însufleșite de aceeași convingere, îndrumate de același duh conducător, și suntem convinși, nu numai că partidul porcului de sub șefia Mareșalului Averescu va fi în stare să ducă sarcina sa la bun sfârșit, dar că, în lipsa partidului liberal, care în situația de azi nu poate să revendice această răspundere, — *nici nu există altă soluție!*

A. H.

G A Z E T A R I M A T Ă

Pe câmpul Libertății

*Impresurați de umbre sfinte,
Cucernici ne-am adus aminte,
Și-am fost (vreo șase mii) la Blaj
Intr'un pios pelerinaj.
Acolo 'n marginea cetății
Ne-am dus la Piatra Libertății,
Să mai sorbim, ca dintr'un puț,
Invățătura lui Bărnuț.
Stăteam cu frunțile plecate
In fața vremilor uitate,
Când dintr'odată 'n asfințit,
Minune! Piatra a vorbit..*

— „Din munți, din văi și din câmpii,
„Bine-ați venit aici, copii...
„Strângeți-vă în jurul meu
„Și mă scăpați, că sunt la greu.

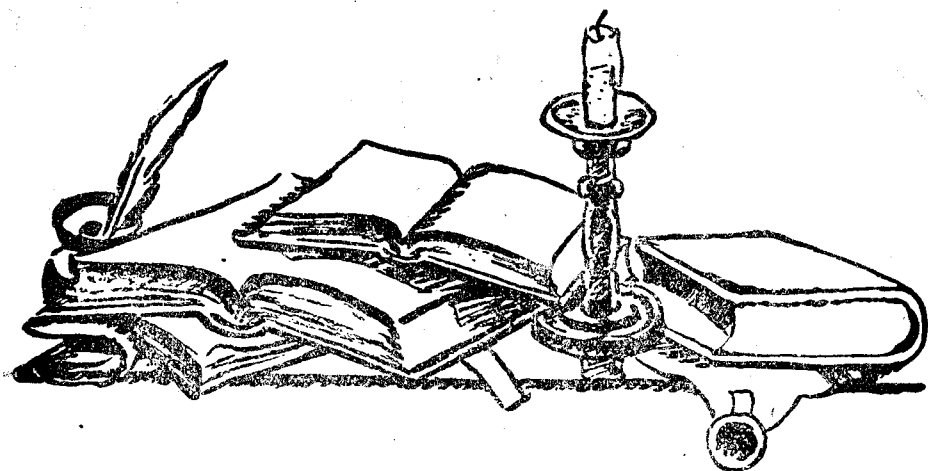

„Săriți, că m'au spurcat boilii
„De nu mai văd lumina zilei,
„Și măruntaiele mă dor
„Când simt trecând-copita lor!
„In cap mi s'au urcat orbeții,
„Mă stăpânesc analfabeții,
„La lume spun că-mi sunt nepoți,
„Da's proști ca talpa cizmei, toți!

„La să=i vedeți când se adună,
„Porniți pe jaf și pe minciună,
„Arghirofili, lemnoși, afoni, —
„Nesățioșii epigoni!
„Zadarnic cauți, într'o doară,
„De cărturarii de=odinioară,
„Chiar și pe mine, oameni buni,
„M'au pus, escrocii, pe acțiuni.
„In praful scundelor chilii
„Rămas=au cărțile pustii,
„Căci ambițioșii mei nepoți
„Și=au ridicat palate, toți!“

Atât vorbi. Se spovedise
In fața zărilor deschise,
Iar noi, sfioși învățăcei,
Am înțeles durerea ei . . .
Inceț, spre casă ne urnirăm,
Dar mai întâi făgăduirăm
La luptă dreaptă să pornim,
Și de boili s'o mântuim.
Când furăm gata de plecare,
Mai spuse=odată piatra, tare:
— „Eu n'am nevoie de nepoți,
„Să=i ia Târnavele pe toți!“

CENTURIONUL ILARIU
— Veteran dela 1848 —

ÎNSEMNĂRI

— Incepând cu acest număr, revista „Țara Noastră” își reia apariția săptămânală regulată.

Reminiscențe habsburgice. — Ne-am duceam aminte, că acum zece ani, în epoca celor dintâi măsuri de aplicare a reformei agrare, d. dr. Alex. Vaida, improvizat mai târziu tribun al democrației integrale, a intrat într-un conflict acut cu țărani de pe moșia dumisale, cărora nu voia să le dea, potrivit legii, locuri de pășunat. Am denunțat atunci opiniei publice uimite procedura ciocoiului dela Olpret, dar, cu trecerea anilor, lucrurile s'au uitat. Țăfnosul latifundiar și-a pus pe ochi masca demagogiei, pentru ca să ajungă, la dreapta dlui Iuliu Maniu, paznic suprem al ordinii în România-intregită.

Iată, însă, că acum vechea poveste reîncepe, sub altă formă. Desinteresat, cum

il știm cu toții, d. dr. Alex. Vaida s'a oferit să facă un mic schimb de pământ, primind în locul iugărelor sărace dela Olpret o frumoasă și rodnică moșie din rezervele de stat rămase pe urma exproprierii. Fostul medic dela Karlsbad dă, prin acest profitabil aranjament, două lovituri în acelaș timp. Rezolvă, indirect, procesul său cu țărani și realizează, pe deasupra, un modest câștig de câteva milioane.

Ce nu face țara pentru fiii săi aleși!

Mai trebuie să adăugăm, că afacerea are și o latură picaantă, pe care nu ne răbdăm să n'o subliniem. Moșia râvnită de d. dr. Alex. Vaida a aparținut odinioară unui arhiduce austriac. Tentația era prea mare, recunoaștem. În calitatea sa de fost slujitor devotat al casei de Habsburg, — și în amintirea faimoaselor declarații de credință din *Reichspost* și din *Oesterreichische Rundschau*, — d. dr. Alex. Vaida nu

putea să respingă dela sine ideea ispititoare de a-și așeza noul domiciliu acolo unde a stat cândva blazonul patronilor săi de ieri.

Umbra pajurei cu două capete îl prostejează încă, și de dincolo de moarte...

Se caută... Am aflat de prin ziare, că d. judecător Stănescu dela parchetul tribunalului Ilfov are câteva întrebări de pus dlui dr. Aurel Dobrescu, prea cunoscutul agent electoral național-țărănist, în legătură cu unele afaceri de păduri, împroprietăririi, borne, și altele. Presimțind o întrevedere desagregabilă, cu cercetări primejdios de indiscrete, fostul director ministerial al Ardealului, — succesor în acest post al principelui Schwartzberg, — nu s'a prea grăbit să se prezinte. Magistratul anchetator i-a adresat nenumărate chemări, prin poliție, prin poștă, prin agenți secreți, având aerul că parodiază pe Eminescu:

*Zadarnic după tine
eu brațul mi-l întind,
Te caut prin tot Ardealul
și nu pot să te prind...*

Dlui dr. Aurel Dobrescu nu-i plac, însă, versurile. Numai noi știm cât de rău l'au impresionat totdeauna cronicile noastre rimate. A fost nevoie, deci, de proza concisă a unui mandat de aducere, pentru a-l determina să se deranjeze până în cabinetul judecătorului de instrucție dela București. Interogatorul durează de câteva zile, cu ședințe de 7—8 ore pe zi, căci onorabilul bărbat politic a dezvoltat, după cât se pare, în serviciul țării, o activitate prodigioasă, cu care justiția va avea încă mult de furcă.

Noi așteptăm cu răbdare desnodământul, convinși fiind că fiecare faptă omnească se cuvine să-și primească, mai curând sau mai târziu, răsplata sa.

Partidul prosperității financiare. — Era un timp, înainte și după războiu, când actualul șef al partidului liberal, pe atunci nici măcar moștenitor prezumtiv, avea re-

putația de mare financiar. Se brodau tofelul de legende, în scopul de a spori încrederea în întreprinderile liberale și de a atrage banul muncit din greu al publicului, în bănci, în societăți petrolifere și în fabrici, iar oamenii lesne-încercători se grăbeau să cumpere acțiuni, al căror preț creștea mereu.

În realitate însă, cum se gospodăreau aceste instituții? Să luăm drept exemplu una din marile bănci liberale, numele nu ne importă, și să presupunem că ar avea un capital de 500 milioane. Al cui era capitalul? Al liberalilor din fruntea băncii? Așa s'ar crede, în realitate însă cel puțin 495 milioane au fost adunate din public, și abia restul de câteva milioane au fost subscrise de prietenii și partizanii politici ai dlui Vintilă Brățianu.

Aceștia, manipulând cele 500 de milioane și dispunând în plus la Banca Națională de un credit cel puțin îndoit cât capitalul social al băncii, aveau în realitate un miliard și jumătate, pe care împrumutându-l cu 30 și mai mult la sută dobândă, realizau anual un câștig brut de jumătate de miliard, exact cât era capitalul băncii.

Cum era însă împărțit câștigul? Să admitem că 200 milioane, ceia ce este exagerat, însumau cheltuielile de administrare. Din rest se împărțea acționarilor un dividend de 10—12%, deci, în cazul cel mai bun, 60 de milioane. Două sute patruzeci de milioane intrau în buzunarele conducătorilor băncii sub formă de tantieme, jetoane de prezență, gratificații, cheltuieli de deplasare și reprezentare, sau se întrebuntau în scopuri de partid, formând fonduri speciale pentru alegeri, pentru propagandă, și așa mai departe.

Pe această cale se îmbogățeau în primul rând cei câțiva directori, administratori delegați, membri în consiliul de administrație, apoi profita din belșug și partidul, dar acționarii sărăceau, pentru că valoarea acțiunilor scădea mereu în raport cu nerentabilitatea lor.

Acelaș lucru se petrece și în industria petroliferă. Luați orice societate liberală și

veți constata, că toți conducătorii ei s'au îmbogățit fără excepție, cumpărând moșii, construind palate în Capitală, vile în stațiunile climaterice, pe când acționarii au ajuns în sapă de lemn. De ce? Pentru că acțiunile acestor societăți, nefiind nici ele rentabile, au scăzut, ruinând pe mulți din posesorii lor.

Există, de pildă, o asemenea societate petroliferă liberală, îmbuibată cu tot felul de avantagii din partea statului, ale cărei acțiuni cotau acum câțiva ani 6 (șase) mii de lei și care azi nu mai valorează decât 3 (trei) sute. *Cineva care posedă, acum cinci ani, un milion lei în acțiuni ale acelei societăți, nu mai posedă azi decât aproximativ 50 mii lei.* A pierdut prin urmare 95% din averea sa, grație faptului că a avut imprudența să încredințeze administrația acestei averi unei societăți patronate de dl Vintilă Brătianu.

La fel s'au petrecut lucrurile și în administrarea finanțelor statului. De la 1914 la 1918, dl. Vintilă Brătianu a fost în fruntea ministerului de finanțe nu mai puțin de zece ani, în care timp a trecut dela politica de revalorizare la aceea de stabilizare. Rezultatul îl vedem. Este acelaș ca la societățile pe acțiuni: Sărăcie lucie pentru tinerii!

Concluzia, care poate fi? Pierdut-a dl. Vintilă Brătianu faima de mare financiar? De sigur, cu toate că și azi mai există destui cari îl consideră ca atare, în special acei din partidul liberal, cari au profitat de pe urma politicii sale financiare.

Aceștia mai cred și azi, că d=sa știe să scoată bani și din piatra seacă. Da, adăogăm noi, însă, nu pentru a spori economia noastră națională, ci pentru a=și îmbogăți partidul și partizanii. Din acest punct de vedere, actualul șef al partidului liberal poate fi, cu drept cuvânt, considerat ca unul din cele mai mari și mai pricepuți financieri. Finanețele partidului liberal au prosperat, dar țara a fost împinsă spre ruină. Frumos rezultat!...

Afacerea șoselelor. — Cea mai nouă afacere scândaloasă a regimului dlui Iuliu Maniu, — să nădăjduim că va fi și cea de pe urmă, — e aceea a contractului încheiat cu firma Stewart pentru construirea șoselelor din țară. Atunci când s'a acordat această concesiune unei case străine, fixându-se prețuri de trei ori și de patru ori mai mari de cât cele plătite pentru drumurile făcute de noi înși-ne, s'au ridicat destule glasuri de protestare împotriva condițiilor ei oneroase.

Pentru onorabilitatea firmei Stewart s'a pus chezaș d. Virgil Madgearu. Pentru d. Virgil Madgearu n'a garantat, însă, nimeni...

Acum, statul român a rămas cu contractul în brațe, cu șoselele ruinate și cu perspectiva unui proces monstru, pentru că nenorocoșii concesionari, cari nu pot face față angajamentelor luate, pretind să li se restituie diferitele comisioane distribuite la oamenii influenți ai zilei. Un adevărat scandal, care amintește faimoasa afacere Panama, se arată la orizont. Spectacolul devine interesant!

Ce cred acum sașii despre guvernul Maniu? — Se știe, cu cât entuziasm și cu ce speranțe exagerate, au întâmpinat toate minoritățile ardelen, dar mai ales sașii, guvernul constituit la sfârșitul anului 1928 sub prezidenția d=ului Iuliu Maniu. Cunoscutul deputat perpetuu al Sibiului, Rudolf Brandsch nu mai putea de bucurie, legănându-se în iluzia, că va face însuș parte din acest guvern și va fi pus în situația de a pregăti un proiect de lege pentru chestiunea minoritară. Această iluzie i-a fost spulberată în curând. Căci d=ul Iuliu Maniu în loc de a face apel la serviciile sale de vechiu prieten politic, a socotit că e mai prudent să trimită pe d=ul Ghiță Pop — actualul subsecretar dela instrucție — la preumblare în diferite țări din apusul Europei, să adune, vezi Doamne, material informativ pentru o

eventuală lege a minorităților. Care va fi soarta materialului adunat de d-l Ghiță Pop, se poate ști de pe acum. Conducătorii sașilor își dau seama, că actualul guvern care n'a realizat nimic din făgăduelile frâmbijate „urbi et orbi“ de către șeful său în timpul celor 10 ani de opoziție, nu va fi în situația să legisfeze tocmai în chestiunea minorităților... nimic. Amărăciunea lor a fost exprimată într'un jarticol de fond al ziarului săsesc din Sibiu, care punându-și întrebarea, dacă va urma în curând guvernul de concentrare, constată că zilele guvernului actual sunt numărate, deoarece acesta este cu totul incapabil a rezolva chestia economică-financiară, după cum aceeaș incapacitate o dovedise în toate chestiunile de stat. (Das Kabinett Maniu hat... nahezu vollständig versagt). Iar în ce privește speranțele sașilor dela sfârșitul anului 1928 de a-și vedea legiferate prin acest guvern drepturile de minoritate națională, autorul articolului afirmă că iluzia aceasta a dispărut de mult din toate capetele săsești. (Die Illusion, dass nur das Kabinett Maniu zu unserem Recht als nationale Minderheit verhelfen werde, ist längst aus allen Köpfen geschwunden).

Ungaria și revizuirea tratatelor. Se părea că entuziasmul lordului-gazetar pentru revizuirea tratatelor în favoarea Ungariei s'a mai răcorit. O telegramă din Londra ne comunică însă contrarul. Mai mult încă. Lordul Rothermere nu mai preconizează azi o simplă rectificare de frontieră, ci revendică deadreptul restaurarea Ungariei în vechile ei frontiere.

Cinci milioane de români, trei milioane de slovaci, tot atâția sârbi și alte câteva milioane de croați să fie din nou aserviți magnaților maghiari. Acesta este visul cel mai nou al dlui Rothermere...

Cum își închipuie protectorul Ungariei că se va putea infăptui această minune? Nu ne-o spune. El face apel la ungurii de

pretutindeni să lupte în rânduri strânse pentru unitatea lor politică. Că apelul va fi ascultat, nu ne îndoiim. Ungurii dela noi ca și cei din celelalte țări liberate de sub jugul oligarhiei maghiare, nu așteaptă decât asemenea îndemnuri.

Dar ce interes o fi având lordul Rothermere să facă propagandă pentru refacerea Ungariei dinainte de 1918? Ori cum ar fi, acțiunea sa pentru revizuire ne amintește vechea zicătoare: „Un nebun aruncă un piatră în baltă și o sută de înțelepți se trudesă să-o scoată“. Așa și cu restaurarea Ungariei. Lordul Rothermere a lansat ideea. El și-a făcut datoria. S'o realizeze cei o sută de înțelepți cari cârmuiesc astăzi Ungaria.

Dar, pentru că veni vorba de revizuire.

Ungurii naivi cred că Italia îi susține din dragoste pentru... cavalerismul lor legendar. Motivul real l-am găsit în declarația dlui Mussolini făcută de curând unui gazetar american. Ca orice prietenie între popoare atât de deosebite prin originea, trecutul și cultura lor, ea este interesată. Am spus-o noi, dar o spun și alții. De pildă un ziar englez, *Sunday Referee*, care scrie textual: — „Guvernul italian a urmat de câțiva timp o politică pro-maghiară nu în scopul de a ajuta Ungaria, ci pentru a crea dificultăți Iugoslaviei, care este aliată Franței, și pentru a asigura Italiei o preponderență și mai mare în afacerile Europei centrale și de sud-est“.

În momentul când Italia se va înțelege cu Franța și, după cum suntem siguri, evenimentul se va produce foarte curând, — mai curând de cât se crede, — prietenia italo-maghiară va aparține istoriei și revizuirea tratatelor nu va fi susținută decât de excentrici ca d. Rothermere.

Aceasta nu înseamnă, că Ungaria n'are dreptul să caute aliați și protectori. Are chiar datoria s'o facă, însă în scopuri constructive și realizabile, nu pentru agitarea unei utopii imposibile.

Lecturi din izvoarele istoriei române. — La 1845 scria Nicolae Bălcescu într'un *Cuvânt preliminar despre izvoarele istoriei române*, că cei ce se ocupă cu studiul istoriei noastre vor trebui „să alerge la izvoarele originale, să caute și să adune toate datele puțincoase și atunci vor putea țese o bună istorie”.

De acest îndemn luminat al însuflețitului istoric, care a scris pe temeiul izvoarelor celebra monografie asupra domniei lui Mihaiu Viteazul, s'a ținut seamă, iar dezvoltarea istoriografiei române a luat un avânt îmbucurător pe urma numeroaselor publicațiuni de izvoare narative și documentare privitoare la trecutul neamului nostru.

Dar învățământul istoric nu a dat până acum atențiunea cuvenită izvoarelor directe, cu toate că unul dintre distinșii bărbai de școală, răposatul Andreiu Bârsean, publicând la 1885 „*câteva observări cu privire la propunerea studiului istoriei*” (în Anuarul liceului ortodox român din Brașov) accentua stăruitor că „dacă profesorul voește să atragă într'un mod mai deosebit atențiunea școlarilor săi asupra studiului istoriei, dacă voiește a-i pregăti anume pentru cultivarea mai departe a acestui studiu, să nu întârzie a-i introduce în cunoașterea și consultarea izvoarelor istorice, să-i învețe de timpuriu a se adăpa din acele fântâni neprețuite, din care cu cât gustă cineva mai mult, cu atât se simte mai tare atras, cu atât mai simte în pieptul său o sete mai mare”.

Adevărat, că lipsia până acum un manual anume întocmit pentru școalele secundare românești, cu spicuri din izvoarele istorice. Sașii aveau însă manualul profesorului Galner, dupăcum și ungerii aveau pentru școalele lor secundare ma-

nualele publicate de răposatul profesor Alexandru Mika.

Această lacună în mijloacele didactice ale învățământului istoric în școalele noastre secundare a fost înlăturată prin lucrarea publicată de d. profesor universitar dr. Ioan Lupaș cu titlul: *Lecturi din izvoarele istoriei române*.

În darea de seamă, publicată de d-l profesor N. Colan asupra acestei cărți se spune cu drept cuvânt, că abia dupăce o citești, îți dai seama cât de mare a fost greșala pedagogiei noastre, care a predat până acum istoria, în cea mai mare parte, fără consultarea directă a izvoarelor istorice. Căci, *dupăcum științele naturale nu se pot preda fără obiecte de intuiție, dupăcum nu se poate ține un curs de fizică fără experiențe, așa nu se poate închipui o lecție, desăvârșită de istorie, fără consultarea documentelor istorice...* Pentru caracterizarea unor eroi naționali, a unor fapte sau epoci, cel mai cuminte lucru este să citești un document istoric, contemporan cu eroul, cu fapta sau cu epoca. Dacă documentul este străin, cu atât mai bine. Străinul te judecă mai aspru; tocmai de aceea lauda lui e mai prețioasă. Nu avem nimic de ascuns din istoria noastră, fiindcă ea este istoria unui neam, care prin strădaniile eroice și suferințele mucenicești a ajuns la ceea ce este. Cartea documentelor o ținem deschisă pentru oricine. Cu atât mai mult pentru tinerele vârstare ale neamului nostru. Ju-decată în lumina acestor considerațiuni, cartea *Lecturi din izvoarele istoriei române* o consideră d-l prof. Colan ca „un dar prețios pentru toți aceia, cari însetoșați fiind, vor să bea apă curată de izvor, nu alambicată. E o carte de știință și de educație națională în același timp.”

Citiți volumul „PRECURSORI” de Octavian Goga
